

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un jum. . 12 «
Pe o lună . 2 «

Nrul de Duminică

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE;
se primesc la adre-
sitație.
Multumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se tea-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Politica tradițională a românilor.

Autograful regal, prin care se anulează o hotărâre luată în unanimitate de congresul național-bisericesc, este unul din actele, prin care românii sânt puși din nou în situația de a examina, dacă politica lor tradițională mai poate fi susținută și apărată și dacă n'ar fi sosit timpul, ca și ei să caute alte căi pentru a și putea apăra cu mai mult succes poziția lor în stat,

În era dualistică ocaziile aceste de a fi duși în ispită, s'au repetat destul de des. Însăși inaugurarea acestei ere putea să ne determine la o revizuire a politicii noastre tradiționale. Modul cum s'a dezvoltat în decursul acestor 42 de ani politica șovinistă maghiară, dacă nu deadreptul încurajată, cel puțin îngăduită de Regele constituțional, nu numai odată a trebuit să ne pună pe gânduri. Încă în timpul constituirii partidului național român se putea constata printre membri săi conducători, un curent, care condamnă dinasticismul în politica națională. Alexandru Mocsonyi a declarat acest dinasticism deadreptul de »slugarnic« și Vichentie Babeș susținea că, politica românească nu poate să dea roade, înainte de ce românii n'ar ști și se ieie o poziție, prin care ar deveni »temuți«.

Mai târziu, în timpurile mai nouă, s'a manifestat, iarăși în cercurile conducătoare ale politicii noastre, o melipsire și infectare de

idei kossuthiște. Toate aceste manifestațiuni mai vechi și mai nouă, menite a produce o schimbare radicală în politica noastră tradițională, au fost provocate și hrănite de atitudinea regelui ungar. Noi suferam cu abnegație, care s'a prefăcut în o obiceinire firească, loviturile ce veneau dela guvern în contra noastră, dar când guvernul împrumuta brațul regelui a da în noi, simțiam o durere ca și când »Tatăl nostru«, cum Șaguna numește adeseori pe împărat, ne-ar fi lovit, aveam convingerea că este nemeritată această lovitură și ne zguduim în credințele noastre, păstrate în inimile noastre de secolii de-a rândul.

În masele mari ale poporului nu s'a produs însă, prin politica șovinistă maghiară agresivă, același efect ca în clasele noastre cărturare superioare. În tradiția acestui popor trăiește și astăzi același »împărat«, care în vremurile de demult a pus mâna sa ocrotitoare de părinte pe capul bietului român stors, chinuit și neîndreptățit de boierime.

În noua formă de stat, în care au fost îmbrăcate stările din vechime, el nu vede decât tot pe asupritorul și exploatatorul lui, astăzi în altă haină, însă cu aceiași inimă de tiran și de barbar. Capul acestei nouă forme de stat, regele, e în concepția poporului, o vorbă nouă, pe care el nu o poate înțelege altfel, decât în legătură cu alcătuirea nouă a statului. S'a organizat boierimea altcum decât în trecut, dar tot spre acelaș scop ca și în trecut, și în fruntea acestei organizații nouă s'a pus un cap, care nu poate să meargă alte drumuri decât

tot drumurile boierimei pe care o conduce. Acum 16 ani când românii au depus plângerile lor într'un Memorand și au hotărât al depune la treptele Tronului, poporul a înțeles că merge la împărat, la acelaș împărat, pe care românii l au mai căutat și în secolii trecuți și nu fără succes. Cui i-ar fi plesnit prin mînt să zică așa precum ar fi constituțional corect, că mergem să ne plângem la »rege«. Oricare român ar fi avut obiecțiunea pe limbă: dar ce să căutăm la »rege«? »Regele« ține cu ungurii, este una cu ei! Deosebirea aceasta ce o face de fapt poporul între împărat și rege, l-a ferit pe dânsul de zguduirii în credințele sale tradiționale și ne-a conservat nouă până astăzi dinasticismul în politica noastră națională. Și astăzi ca și la 1848 poporul românesc s'ar strânge în jurul tronului și a steagurilor împărătești, poate și cu mai mare însuflețire decât atunci, fiindcă în ochii lui împăratul a rămas acelaș, și tot ceace a făcut regele dela 1867 încoaci este pus pe răbușul guvernului »constituțional« al boierimei. Strigătul: »Trăiască regele!« nu mîșcă rîndurile masei poporului, pe când »trăiască împăratul!« află un viu răsănit în sute de mii de suflete. Nu noi, ceice ne-am ridicat din acest popor la o treaptă culturală și socială mai înaltă, am contribuit la crearea acestei situații reale, ci ea este produsul firesc al politicii de stat, în decurs de mai bine de patruzeci de ani.

Dacă vom examina mai deaproape gândirea, simțirea și judecata maselor mari ale poporului românesc, vom afla că ea este

Iarăși „Chantecler“.

De multă vreme nu s'a mai vorbit de »Chantecler«.

Publicul francez și nu numai el, dar întreaga lume, s'a desobișnuit, de nouă ani încoace, să nu mai audă vorbindu-se de celebra piesă a lui Rostand. Fiindcă ziarele nu mai vorbeau nimic dela o vreme, se credea că reprezentarea lui »Chantecler« s'a amânat la calendele grecești.

Asigurați vă, cititori, căci »Chantecler« merge bine!

Repetițiile urmează cu încordare pe scena teatrului Porte Saint Martin, iar parizienii vor putea azista la 20 Decemvre la repetiția generală a piesei așteptate cu atâta nerăbdare. Va fi darul de Crăciun, pe care Rostand îl oferă omenirei.

Se știe că »Chantecler« e compus din patru acte. Cel dintâi va reprezintă găinaria, cu »cocoșul Guitry« în mijlocul găinilor, până când vine »bibilica Simone«, rănită, care se refugiază acolo și cucerește pe cocoș.

În actul al doilea, e reprezentată pădurea, și fuga cocoșului cu bibilica. În actul acesta părțile nopții conspiră împotriva cocoșului.

Al treilea act va fi recepțiunea la bibilică. Cât despre actul al patrulea nimeni nu știe ceva, afară de autor, cei doi directori ai teatrului, Hertz și Jean Coquelin și Lucian Guitry, principalul interpret al piesei.

Bietul Hertz, bietul director! A slăbit cu opt chilograme, decând se căznește să însceneze aiesa și să satisfacă cele mai mici dorințe ale utporului.

La drept vorbind, montarea lui »Chantecler« nu e puțin lucru. Chestiunea costumelor e dintre cele mai neliniștitoare. Rostand vrea ca fiecare dintre interpreții săi să semene cât mai mult posibil cu animalul pe care s'a însărcinat să-l reprezinte. De aceea a cerut fiecărui artist clasat în familia galinaceelor să se fie puțin aplecat înainte, așa fel ca să facă să iasă în evidență partea posterioară a corpului. Găinile din actul întâi s'au supus fără multă căznă la acest supliciu, dar Guitry face încă mofturi. Întâi, a trebuit să se nvețe să spună versurile fără să facă nici un gest, fiindcă brațele îi sânt ascunse supt aripile de cocoș. Mai mult, Rostand vola ca Guitry să-și astupe nasul și bărbia cu un cioc, pe care să-l miște cu o sfoară trasă de supt aripi.

Interpretul său însă a reușit să l convingă că așa nu merge; așa că de aci înainte, ciocul lui »Chantecler« va fi numai deasupra nasului, ca o prelungire a lui.

În chestia picioarelor și a ghiarilor, iar a fost ceartă multă. Guitry are niște picioare uriașe, cari numai cu picioarele de cocoș nu seamănă... A trebuit să l-se adauge noi picioare, cu ghiare cu tot, fiindcă la un moment dat, trebuie să se bată cu un cocoș american și să-i vâre ghiarele în piept. Cocoșul american va fi reprezentat de un actor englez Sidney, care a debutat la teatrul Sarah Bernhard și a trecut apoi supt direcția lui Hertz și Coquelin, ca să creieze rolul lui Nick-Carter. Rostand, auzind că cei doi directori au un actor englez în trupa lor, l-a cerut îndată, ca să creieze rolul cocoșului american!

Deci, cocoșul american caută ceartă cocoșului

francez și la începutul luptei, aruncă următorul vers bizar:

Cocoșul american (Sidney)

Catacoi! Catacoi? Quoi? Quoi? Quoi?

La care, cocoșul francez răspunde:

Quoi? Quoi? Quoi?

Ceeace formează un alexandrin perfect.

Apoi, începe lupta. Amândoi cocoșii își ridică aripile, întind labele și încearcă să vâre ghiarele în pieptul dușmanului.

O altă chestiune, a fost aceea a costumului câinelui, jucat de Jean Coquelin.

În »Chantecler« câinele nu părăsește deloc pe cocoș. Dar în realitate, un câine e mai mare ca un cocoș. La cele dintâi încercări, Jean Coquelin trebuia să meargă pe patru labe, cu trupul acoperit într'o armatură de carton, reprezentând pe câinele credincios. Dar, zece minute de exercițiu au fost destul să facă pe bietul Coquelin să găfăie și să jure că în viața lui n'o să mai umble în patru labe.

Atunci, se hotărî să l-se facă un spate de câine, iar el să stea în picioare, cu mâinile ascunse și cu alte picioare, înalte cât ale lui, la capătul noului spate. Când a fost gata comedia, Coquelin nu mai semăna cu un câine, ci cu un animal fantastic, cu cap de câine și trup de taur. Multă vreme, s'a căutat o scăpare. Acum, se pare că hotărârea a fost următoarea: Coquelin își va juca rolul în picioare, cu mâinile puse frumos, ca niște labe, în poziția câinelui care face »sluj«.

Rolul mierloiuului — mierloiuul batjocoritor al piesei — va fi jucat de Galipaux. Deocamdată

intemeiată în așezămintele constituționale ale țării noastre. Regele Ungariei este un rege constituțional, el trebuie să dea brațul său guvernului când acesta îl cere. Răspunderea pentru faptă însă nu e a lui ci a guvernului, care a reclamat acest ajutor regal. Așa glăsuiește constituția și așa trebuie să rămână, pe cât timp este în vigoare această constituție. Prin urmare nici una din faptele, prin cari ne-am simțit loviți de brațul regal, nu atinge câtuși de puțin persoana venerabilă și înaltă a suveranului, ci numai pe guvernul constituțional, care a împins și pe rege a contribui prin autoritatea sa la acea faptă. Și în cazul cel mai nou, care ne preocupă în prezent, nu este voința Împăratului care se manifestă în autograful dela 11 Noembrie, ci voința guvernului investită în mod constituțional cu autoritatea regală. »Regele ține cu ungurii« zice graiul poporului, și nici că se poate altcum în mod constituțional.

Politica maghiară uzează bueros de autoritatea regală în cestiuni confesionale și naționale, fiindcă pornește dela calculul că cu cât mai des regele Ungariei se pronunță în contra românilor, cu atât mai palid devine chipul Împăratului, păstrat cu sfințenie în inimile lor și în sfârșit va dispărea cu totul.

Guvernul unguresc ar dori ca masele poporului românesc să ajungă la convingerea că Împăratul este mort și că nu le mai rămâne decât să strige și ele: Trăiască regele! Firea popoarelor este însă foarte conservatoare; o tradiție atât de înrădăcinată se stinge cu anevoie și chiar dacă acțiunile regelui constituțional ar fi în stare să producă credință că numai există Împăratul *poporul s'ar rezima pe învierea lui*, în care ar nădăjdui. Regele constituțional nu poate să ocupe în inima lui locul Împăratului, precum nu poate să devină cândva poporul românesc sprijinitorul și colaboratorul unui sistem de guvernare, care tinde la desființarea sa.

Vizita prințului Schönburg la ministrii unguri. Ambasadorul austro-ungar din București, prințul Schönburg, care a petrecut vacanța în Elveția, a vizitat — precum ne depeșează corespondentul nostru — cu ocazia trecerii sale prin Viena *pe toți membrii cabinetului ungar*, care erau adunați acolo pentru consiliul de Coroană.

Cooperarea ungarilor cu radicalii cehi. »Reichspost« în numărul său de ieri desvoltă într'un articol de fond datorit unui politician ungar legăturile ascunse între unguri și cehii radicali, pentru slăbirea influenței nemțești în monarhie și zdrobirea triplei alianțe.

»Maghiarii — zice, «R.p.» sânt prea slabi pentru a opune o rezistență puternică tuturor popoarelor din Monarhie, de aceea s'au asociat cu sârbii din Croația și cu cehii radicali, adoptând o notă dușmănoasă triplei alianțe.

Alianța aceasta datează dela 1905 și 1906 de când cu înjgheburile coalțiilor și își are rădăcinile ei întinse până la Belgrad.

Intreagă acțiunea aceasta o dovedesc dese vizite ale deputatului ceh radical Ciofac la Budapesta și legăturile ungarilor cu Iosa Tomici și cu Supillo.

Dealtcum desfășurarea procesului Friedjung cu deputații croați, va da la lumină toate *intrigele coalțiilor maghiare*, a cărei țintă a fost *răsturnarea cabinetului Bienerth și împiedecarea activității parlamentare în Austria*.

Intenția coalțiilor este de a încheia legături externe favorabile lor, în care scop s'au și făcut încercări în Franța, și la Petersburg.

Stuația politică în Austria. Situația politică în Austria continuă de a fi agitată. Ostilitățile între creștinii sociali și nemții radicali par a fi mai înfierbântate ca oricând.

Aceasta ne-o dovedește o întrunire a acestor două partide, ținută ieri în sala »Dreher«.

A vorbit întâi radicalul Dr. Topolansky asupra îndreptățirii ideii naționale și a încheiat, zicând că Viena trebuie să devie iar nemțiască și nu trebuie lăsată să se confunde în noaptea întunecată a slavismului. (După el a luat cuvântul președintele Reichsrathului Dr. Pattai, care critică cu vehemență atitudinea radicalilor, care — zice el — nu știu prețui parlamentarismul, care pentru popor și mai cu seamă pentru nemți este de o netegăduită importanță. Dușmănia ce o opun

radicalii parlamentului, nu poate decât distruge ființa constituțională a statului, și împing țara în brațele absolutismului.

A vorbit apoi deputatul creștin-social Dr. Steiner, care răspunzând primului orator zice, că Viena a fost totdeauna nemțiască, prin urmare nu are lipsă se devină astfel. A protestat împotriva abuzului de protecțiune, prin mijlocirea diferitelor grupări politice și împotriva ofenței aduse religiei nemților. »Preoții ni aparțin nouă — a zis oratorul — trebuie să ni-se dea posibilitatea unei cooperări pe terenul național cu liberalii în interesul nemților.

A luat apoi cuvântul radicalul Arnold, care a început să atace cu vehemență clericalismul.

În decursul vorbirii acestuia cele două partide au început a vocifera, pe urmă a se amenința îndărăjite. S'a născut un scandal teribil, așa încât Pattai și Steiner au fost siliți să se retragă mai mult fugind decât de voie.

Cazul medicului Schmidt. Primum următoarea telegramă dela corespondentul nostru din Viena: În ședința de azi a camerei deputaților cazul medicului veterinar Iosef Schmidt, a fost adus în cameră de deputatul Wastian. Acum vre-o doi ani doctorul Schmidt fiind prin comunele germane de lângă Raab (Győr) a adresat ziarului naționalist din Timișoara »Deutsch ung. Volksfreund« o corespondență lipsită de orice tendință politică. În articolul său el descria pe germanii din acele comune, ca pe un popor plin de vigoare și sănătate fizică și morală. Precum se știe doctorul Schmidt a fost ca pedeapsă permutat, la cererea ungarilor în garnizoana Brzezany în Galizia la regimentul 7 de ulani, iar redactorul ziarului din Timișoara, d. Victor Orendi Hommenau a primit trei luni închisoare dela tribunal. Deputatul Wastian a adresat azi o interpelare ministrului de Landwehr în această afacere, spunând că nu înțelege frica armatei de șovinismul unguresc și a cerut rechemarea dlui Schmidt la regimentul său.

Sașii din Reghin sânt reprobați de naționalii lor. Am arătat zilele trecute că sașii din Reghin au voit să fie mai catolici decât papa și mai patrioți decât deputații lor. Consiliul comunal al Reghinului, în frunte cu primarul orașului, toți sașii, au adresat noului președinte al camerei, d-lui Gál Sándor o telegramă de felicitare cu prilejul algerii sale. Gál Sándor a fost în vîlta politică a comitatului vrășmașul cel mai neîmpăcat al sașilor, și i-a atacat totdeauna cu violență. Deputații sași au voit să nu-l voteze în ședința de Sâmbăta răstrecută și stăruințele contelui Andrassy abea au răușit să-i traducă pe partea lui Gál, Totuși câțiva deputați sași *ar fi dat bile albe*, precum se spune. Cu atât mai gravă e atitudinea sașilor din Reghin, cari l'au felicitat pe dușmanul lor cel mai aprig.

Faptul a produs până și între reghineni resentiment și indignare. »Siebenbürgisch-Deutsches Tagblatt« publică scrisoarea unui sas din Reghin, care înfierăază cu asprime acest act de prostituție politică.

Spune că în politica multora dintre sași s'a încuibat un spirit de utilitarism și de oportunism nedemn, care se manifestă și în cazul acesta. Arată că Gál este un vrășmaș al sașilor, pe cari îi calomnia cu antipatriotism și a afirmat că la o adunare sașii ar fi manifestat împotriva ungarilor, iar când a fost somat, să-și dovedească afirmația, a făcut și a rămas dator cu răspunsul până azi.

Deși »Sieb. D. Tagbl.« caută să mai tempereze atacul prin alte atacuri ascunse la adresa junilor sași, opoziții politice oficiale săsești, aprobă însă în fond tendința scrisorii în chestiune și reproabă pe cei din Reghin.

Faptul acesta este cel mai însemnat, căci el dovedește că, și organul oficial al partidului național săsesc are temerea că prin politica de azi sașii ajung pe panta lipsei de demnitate și de conștiință națională.

Galipaux e tare încurcat, căci la o repetiție, Rostand i-a spus cu politeța lui cunoscută:

— Domnule Galipaux, văzuta-i d-ta vre-odată o mierlă?

— Da, maiestre...

— Ai băgat de seamă cum umblă mierlele?

— ...

— Ei bine, Domnule Galipaux, mierlele nu umblă, ci saltă, cu amândouă picioarele dintr'odată! Caută să înveți, domnule Galipaux, caută să înveți!...

Și de-atunci, Galipaux face exerciții.

Zilele trecute, el cobora cu mai mulți prieteni, pe una dintre cele mai mari străzi ale Parisului. Decodată, el începu să sară în două picioare, cu o gravitate așa de comică, încât, toată societatea începu să râdă:

— Nu râdeți, copii... Fac exercițiu pentru rolul meu de mierlă, din »Chantecler«...

...Piesa e presărată cu vorbe de spirit. Sâmbăta trecută, a fost cliit artiștilor actul al treilea. La eșire, toți artiștii exclamau entusiasmăși:

— E strălucitoare de spirit!... La fiecare trei versuri e un calambur.

Rostand își vede piesa ca o operă. Odinioară el spunea interpreților:

»— »Chantecler e o partițiune în care trebuie un ansamblu perfect și dacă unul dintre d-voastră persistă să-mi dea un bemol acolo unde eu

văd un becar, nu voi putea, spre marele meu regret, să-i conserv rolul.

Rolul porumbelului a fost incredințat dlui Laumonier. Când se ivește pe coperișul găinării, porumbelul spune:

— Bună ziua, gănilor!

Iar găinile-i răspund:

— Bună ziua, factorule!

Dar porumbelul nu-și părăsește coperișul, așa că jumătate din corp nu i-se vede. S'a făcut deci numai o jumătate de costum lui Laumonier.

Biblică va fi jucat de d-na Simone, fosta soție a cunoscutului societar al comediei franceze, Le Bary. Ea are un rol frumos, în care va spune versuri frumoase și probabil că va avea un mare succes. Într'o scenă de dragoste cu cocșul, ea își freacă ciocul de ciocul lui Guitry, într'o nevinovată și pasărească îmbrățișare.

...Vom avea o reprezentație rară, la Paris. Piesa își are succesul de pe acum, căci pentru cea dintâi reprezentație s'au și vândut o grămadă de fotolii cu o sută de franci locul. Un negustor de bilete, foarte cunoscut, a închiriat pentru cele dintâi nouăzeci de reprezentații, toate balcoanele de rangul întâi, pe cari le-a plătit cu 50 lei locul... În anele teatrului, nu se mai pomenește un eveniment asemănător lui »Chantecler«.

Paris, 20 Nov.

Tristan.

Boalele secrete! scurgerea, arderea, atât la bărbați cât și la femei, după cum o dovedesc scrisorile de recunoștință se vindecă foarte repede prin medicamentul „Gonotol“. Acest medicament se bea. Prețul unei sticle 6 cor. comanda de 3 sticle cu 12 cor. se expediază franco. Se capătă pe lângă cea mai mare discrețiune dela Farmacia Salvator în Roma nr. 1 (Slavonia).

Scrisori din București.

Inaugurarea »Cercului Românilor de peste Munți.«
— Rostul acestei societăți. — Programul de acțiune. — Declarațiile membrilor din comitet. —

București, 22 Noembrie.

Am anunțat în scrisoarea de alaltăeri noua constituire a comitetului »Cercului Românilor de peste Munți«, supt președinția dlui Simeon Mândrescu, profesor universitar. Tot în aceea scrisoare am amintit ceva și despre noul local al cercului.

Aseară s'a făcut inaugurarea acestui local. A fost o serbare simplă, dar înduioșătoare prin felul cum a decurs. N'a luat parte lume multă. Numai membrii comitetului și o parte din membrii cercului.

Modul cum a decurs această serbare mi-a adus aminte de chipul cum au sărbătorit acum câți-va ani studenții români din Budapesta ziua de 3 Mai. Un student, la lumina unui căpețel de lumanare a citit colegilor săi — din operele lui Bariț... așa a fost acolo. Și-a fost poate cea mai înălțătoare sărbătorire a marelui zile.

Cam cu aceiași impunătoare simplitate s'a inaugurat și noul local al cercului Românilor ardeleni stabiliți în România.

Di Simeon Mândrescu, în câteva cuvinte, printre cari se putea citi povestea nesfârșit de lungă și de dureroasă a suferințelor poporului românesc din Ardeal și Țara-Ungurească, a arătat încă odată rostul acestei societăți. Are ea dreptul la existență? Da! și va trebui să devină o sentinelă pururea trează, care să dea alarma ori de câteori cei cari ne voesc moartea vor încerca un nou atac împotriva noastră.

Cercul Românilor de peste munți are scopul de a-i grupa în jurul său pe toți Români originari din Ungaria și Transilvania, pentru ca toți să-și impună sacrificii și obligațiuni în fața împrejurărilor prin care poporul nostru trece. Di Mândrescu îndeamnă pe cei de față să nu se dea în lături dela nici o jertfă și dela nici o ostenență pentru a ajunge la triumf.

După aceia a luat cuvântul Di Ioan Tzețu, unul dintre cei mai mari și mai respectați comercianți de pe piața Bucureștiului. Dânsul de asemenea afirmă că nimica nu se poate face fără de jertfe. Iși exprimă încrederea cea mai deplină în președintele cercului și urează societății progrese cât mai strălucite.

Domnii M. Lușan, mare comerciant și di profesor Clinciu au vorbit în același senz.

S'a discutat apoi modul de a se face propaganda pentru înscrierea de membri. Deocamdată președintele va face un turneu în toate orașele din România, unde sânt românii transilvăneni, spre a stărui pe lângă aceștia să dea tot concursul cercului.

Din fondurile adunate, cu timpul se va edita un ziar, în care să se arate situația adevărată a românilor ardeleni. Că se simfe în România necesitatea unui organ dedicat exclusiv chestiunii românilor transilvăneni, este incontestabil. Cu atât mai mult, cu cât românii macedoneni își au de mult ziarul lor, *Românul dela Pind*.

Membrii actualului comitet au declarat că nu se vor da înapoi dela nici o jertfă. Și sântem deplin convinși că ei vor putea determina o mișcare, care se impune. Era timpul suprem pentru aceasta. Zilele acestea se va publica un apel către

toți românii transilvăneni, arătându-le scopul măreț al cercului și îndemnându-i să ia parte la mișcare. Și în timpul cel mai scurt cercul va convoca o întrunire la Braïla.

Studenții bulgari și Racowski. — O circulară interesantă. — Statuia lui Eminescu la Galați. — Dela »Liga Culturală«.

București, 23 Noembrie.

La Sofia e mare tărăboi. Manifestații, discursuri și multă aprindere. Noroc că-i toamnă târzie și vremea cam răcoroasă. Altfel ar fi o adevărată pacoste pe capul bieților bagagii, până ar potoli cu delicioasa lor băutură atâta flacără de mânie.

Ce s'a întâmplat? Nimica nou. Cum însă bulgarii — amicii și sprijinitorii de astă-primăvară ai confederației balcanice! — sânt cam târziori, s'au trezit că numai ei n'au făcut nimica pentru childerea porțiilor cetățului românești în calea doctorului Stanceff-Racowski.

Și abia acum, după ce la București s'au petrecut cunoscutele scandaluri de stradă, după ce studențimea românească, în impozanta întrunire dela Eforie, și-a explicat atitudinea sa față de acel străin, studenții bulgari au sărit în sus. Și iată-i manifestând la Sofia pentru acela, care se prelinde român, pentru Racowski. Firește, nu se putea fără cele mai triviale vorbe rostite la adresa guvernului român.

Iar, pentruca în lupta lor să fie cât mai siguri de izbândă, studenții bulgari în moșiunea lor cer ajutorul studenților români, amenințându-i pe aceștia că, în cazul când nu vor fi alături cu cei cari pretind aducerea lui Racowski în România, proiectata confederație balcanică este periclitată...

Grozavă amenințare! Nu e așa? Trebuie să se știe însă că la București nimenea n'a luat în serios ideea confederației balcanice, pusă la cale de câțiva studenți bulgari, cari veniseră să viziteze astă-primăvară capitala României.

Chiar atunci s'au ridicat dintre studenții unii, cari au protestat în contra a estei fraternități de ocazie. Mulți au luat în glumă întreaga confederație. Iar acum studențimea română privește, un zîmbet de ironie zbuciumările colegilor dela Sofia. Ele sânt cel mult ridicole. De acela studenții din București, ca și cei din Iași nici nu vor da nici un răspuns moșiunei studenților bulgari.

Ministerul de interne a trimis tuturor perfectilor din țară o circulară foarte interesantă asupra modului cum autoritățile au să vegheze asupra felului de trai al populației muncitoare dela țară.

Ministerul de interne constată că una din cauzele de căpetenie a sărăciei clasei plugarilor este și prea marele număr de sărbători, pe care poporul le ține. Multe din aceste sărbători n'au nici o însemnătate. De acela ministerul instrucțiunii publice a și intervenit pe lângă sfântul sinod ca acesta să dea o circulară, prin care să explice poporului rostul sărbătorilor și cari sărbători trebuie păzite.

Totodată ministerul de interne îndeamnă pe administratorii de plăși să dea cea mai mare atențiune felului de a petrece al sătenilor. Intre aliele numita circulară zice:

«Li-se va atrage atenția, ca să sfătuiască pe săteni să nu mai facă horă la sărbătorile nerecu-

noscute și, dacă se poate, să schimbe hora care se face în aer liber și cu prilejul căreia se îmbolnăvesc atâția tineri.

Hora să nu se facă la cârciumă, ci supt un umbrar, dacă se află prin apropiere, vre-o pădurice:

D-nii administratori vor înainta ministerului de interne rapoarte asupra rezultatelor obținute pe această cale.»

Astăzi s'a întrunit la Galați comitetul format acolo supt direcția dlui Corneliu Botez, pentru adunarea de fonduri în vedere ridicării unui monument lui Eminescu.

Comitetul a cecetat diferitele oferte făcute de sculptorii din țară și din străinătate, precum și diferitele proiecte. Propunerea cea mai favorabilă și proiectul cel mai nimerit a fost ales supt al sculptorului bucureștean Oskar Späthe, care s'a oferit a face pentru suma de zece mii de lei statuia nemuritorului poet.

Statuia va fi așezată în parcul municipal al Galaților. Spre acest scop numitul comitet a și intervenit pe lângă primăria din acel oraș ca să și dea învoirea la așezarea statuiei în parc.

În legătură cu aceasta, cred că nu trebuie trecut cu vederea albumul comemorativ al lui Eminescu, apărut de curând supt îngrijirea dlui Octav Minar din Iași. Albumul conține o mulțime de frumoase portrete ale poetului și ale familiei lui, precum și mai multe faximile ale poeziilor păstrate încă în manuscris.

Când însă vezi în album și portretele multora cari au scris ceva — bine sau rău — despre Eminescu, nu-ți poți opri un zîmbet. Mă rog, ce rost o' având chipul dlui Mihail Dragomirescu în acest album?..

Iată telegramele adresate dlui Sava Șomănescu, președintele Ligii Culturale, cu prilejul comemorării lui Mihai-Viteazul la Mănăstirea Dealului: Iași. — Secția »Ligei Culturale ia parte cu tot sufletul la pioșul pelerinaj la mormântul Marelui Mihai; în clipele de față se învederează încă odată nobila purtare a coroanei Habsburgice față de noi români.

Președintele secției
ss. Dr. Manicatide.

Buzău. — Secția Ligei Culturale, Buzău, participă sufletește la comemorarea gloriosului Voevod Mihai-Viteazul, care a indicat în modul cel mai strălucit drumul spre idealul românesc.

Vice-președinte, (ss) Toma Dicescu.

D-na Mărioara Măldărescu-Graiova, a dăruit un prea frumos acoperământ de satin roșu, brodat și franjat cu aur, spre a fi așternut pe deasupra capului lui Radu-cel-Mare, fondatorul mănăstirii Dealului. Liga Culturală ține să mulțumească și pe această cale pioasei donatoare.

Iată o altă telegramă de aderare din partea Părintelui Haralamb Celus președintele bibliotecii »Ioan Creangă« din târgul Neamț:

Dlui preș. Sava Șomănescu.

»V'am telegrafiat ieri la M-re Dealului, dar erați plecat, am fost cu sufletul și inima la serbarea marelui Voevod Mihai-Viteazul vitejilor neamului românesc; — Trăiască Neamul românesc, trăiască Liga Culturală.«

Pretele, legătoare pentru ciorapi scurți, jaretiere pentru ciorapi

se pot căpăta prin

WEISMAYR FERENCZ, Timișoara, numai în cetate str. Hunyadi.

Garanța pentru calitate bună, prețuri ieftine fixe.

Domnii membri ai »Ligei« sânt rugați a trece pe la sediu, Calea Victoriei No. 93 spre a-și lua »Calendarul Ligei Culturale pe 1910« apărut de curând, cu un bogat și interesant cuprins național-cultural; mai cuprinde și lista completă a tuturor membrilor secției »Ligei Culturale«.

Costul unui exemplar 0.75.

Se vinde în folosul »Ligei«.

Astă seară d. Iorga ține o conferință la Galați, vorbind despre datoriiile tuturor românilor față de Idealul național.

Politica românilor din Ungaria

Trecut, prezent, viitor. De A. B.

IX.

Semne sânt destule, că acest timp nici nu este de tot îndepărtat. Mai întâi vedem cu toții, și o văd și Ungurii și o constată cu destulă amărăciune, că simpatiiile Europei, de cari ei s'au bucurat în măsură atât de mare, câtă vreme erau crezuți că sânt în adevăr campioni libertății, adevărat al marelui principiu al dezvoltării omenesii, de care am vorbit mai sus, — simpatiiile cărora datoresc actuala lor situație în Ungaria, au scăzut din an în an și au dispărut aproape cu totul, de când lumea îi cunoaște după faptele lor, ca pe niște asupritori medievali, ca pe un anacronism refractar la principiile civilizației moderne. Astăzi în toată strălăcimea cultă nu i mai susține nici un om de valoare și independent, pe când din contră numeroși scriitori celebri au luat, în mod cu totul dezinteresat, apărarea popoarelor asuprite de stăpânirea maghiară.

De altă parte, principiul democratic a făcut progrese uriașe, chiar în mijlocul poporului maghiar. Astăzi putem susține cu certitudine că poporul maghiar, adică masele cele mari ale țărănilor și ale celorlalți muncitori, nu mai sânt solidari cu oligarchia care stăpânește țara, ci se pregătesc chiar de luptă crâncenă contra ei, cerând largirea drepturilor politice după principiul democratic al dreptății și egalității. Astăzi chiar poporul maghiar s'a convins, că patriotismul și naționalismul claselor sale conducătoare este o minciună, este un pretext, care nu este întemeiat pe gândul la fericirea poporului, ci numai la asigurarea și pentru viitorul privilegiilor sale.

De aceea vedem că oligarchia ungarească, simțind că i-se apropie funia de par și că atotputernicia sa este pe sfârșite, cu un fel de desperare a omului care se înecă, născoceste fel de fel de mijloace artificiale, ca votul plural d. ex., pentru a și mai prelungi câtva timp viața sa condamnată de toate legile firești și contrară tuturor principiilor de cultură. Dar zadarnică le este orice opintire, căci legile dezvoltării societății omenesii sânt implacabile și nu pot fi escamotate prin artificii. Astfel putem fi siguri, că și votul universal, odată pus în discuțiune ca un postulat al dreptății și al democrației, va fi cu siguranță realizat. Realizarea lui este numai chestie de timp, și ar fi chiar și dacă împăratul-rege nu l-ar fi promis în mod solemn popoarelor sale. Cu atât mai sigur va fi realizat însă, în urma promisiunii Coroanei, care a înțeles necesitatea acestei reforme, reclamată de cerințele timpului și de toate popoarele din monarchie. Dacă vor înțelege și guvernarea Ungariei, cu atât mai bine pentru ei. Dacă nu, reforma se va face fără ei și, la nevoie chiar în contra lor. Ea nu mai poate fi nici zădărnicită, nici falsificată, după cum s'a încercat contele Andrassy în faimosul său proiect de lege electorală.

De aceia vedem de altă parte, că oamenii mai înțelepți, mai prevăzători, și poate mai sinceri patrioți decât grozii feudali, cari au avut până

acum privilegiul de a governa țara, încep să înțeleagă, că nu se mai poate susține, cu mijloace artificiale, un sistem învechit în rele, care rezervă beneficiile statului numai pentru câțiva trântori privilegiați, și condamnă la gradul de parla fără drepturi imensa majoritate a populației muncitoare și productive.

Credem, până la proba contrară, că din aceștia face parte și d. Iuliu Justh și ceilalți propovăduitori ai împăcării. N'avem cuvinte să ne îndoim de sinceritatea intențiilor acestor domni, numai cât, repetăm încă odată, nu românilor și celorlalte naționalități asuprite, ci ungarilor trebuie să li-se adreseze cu propunerile lor de împăcare.

Românii, cari în tot timpul conviețuirii cu ungarilor n'au făcut altceva decât și au apărut »sărăcia și nevoile și neamul«, după cum zice poetul, nu pot să facă absolut nimica în această chestiune, care este întreagă în mâna ungarilor.

Dacă însă d. Justh va putea îndupleca pe proprii săi conaționali, să considere și pe român ca egal în drepturi și în datorințe; să-i respecte legea și limba și să-i recunoască dreptul la cultură națională; să-i lase în pace biserica și școala, menținute cu sacrificii supraomenești, ca singurele locașuri de adăpostire ale vieții sale sufletești și ale naționalității sale; să înceteze cu persecuțiile și cu procesele politice, să deschiză ușile temnițelor și să pună în libertate pe luptătorii noștri, închiși fără altă vină decât aceea că sânt și voiesc să fie români; să-și înfrâneze procurorii și să cruțe bărbile albe ale bătrânilor, ca G Pop de Băsești și alții, dați acum în judecată pentru niște manifestații literare, mai mult de interes istoric decât politic; să renunțe pentru totdeauna la încercările de maghiarizare forțată și să nu mai silească pe bieții copii ai țăranilor români, în școlile românești, să învețe până și religia în ungurește și să se tâmpească în câte 20—25 de ore pe săptămână cu limba maghiară, de care n'au nici trebuință, într'un timp când ar putea și ar trebui să învețe lucruri folositoare în lupta pentru existență, ce-i așteaptă în viața lor trudită; să renunțe la sistemul feudal al viriliștilor, al alegătorilor cu drept de naștere, al candidaților oficiale pentru funcțiunile comunale, etc., etc., precum și la blestemăția proiectată a votului plural, și să introducă un sistem reprezentativ european, cu vot universal, secret și egal pentru toți, precum egală pentru toți este și datorința de a da contribuția de bani și de sânge... Dacă d. Justh va putea îndupleca pe conaționali săi să le facă toate acestea, din propriul lor îndemn, apoi nu zicem ba, să vorbească românilor de pace!

Rezultă din toate acestea, că dacă se simte nevoia unui partid moderat, apoi acesta numai între maghiari ar avea un rost. Are dreptate »Tribuna« din Arad (nrul dela 13/26 Sept. a. c.), care, discutând chestiunea moderaților români, zice următoarele: »Fiecare ar înțelege constituirea unui partid moderat printre unguri, care și ar propune a nu mai strivi pe români la perete, a nu-i mai strânge de gât și a nu le mai lua răsuflarea. Un asemenea partid și-ar putea câștiga simpatii printre români și, în cazul când ar fi destul de numeros și de puternic, ar putea deveni un factor politic, cu care românii și-ar face calculii lor politici. Wesselényi, Majáth și Justh, cari atâșează, precum se susține, vederi mai moderate în privința politice de naționalități, n'au decât să constituie el un partid moderat. Acesta ar avea un rost și scopul lui ar fi înțeles de toată lumea«.

În aceste condiții pot fi ungurii siguri că pacea se va face fără nici o greutate, căci românii nu cer altceva decât dreptate și ar fi cei mai veseli să poată trăi, în patria lor străbună, nesupărați de alții și nesupărând pe alții..

Sântem foarte siguri că odată și odată așa vor veni lucrurile, urmându-se evoluția firească după legile cari conduc dezvoltarea civilizației moderne. Această speranță o nutrește întreagă obștea po-

porul nostru, și în ea, și numai în ea, a găsit țara ca să reziste la toate nedreptățile și la toate persecuțiile cari le îndură de atât amar de vreme.

Avem convingerea neștrămutată că, dacă stăpânitorii actuali ai Ungariei nu vor înțelege de bună voie că trebuie să se supună spiritului modern, vor fi siliți să o facă, și în cazul extrem vor fi striviți și desfînțați de puterile implacabile cari conduc omenirea, cu pași înceți dar siguri, pe calea progresului.

Dar deocamdată, în actuala stare a lucrurilor, nu sântem așa de naivi să credem că ar fi cineva în stare să-i înduplece de unguri a încheia cu naționalitățile o pace sinceră și adevărată, în senzul expunerilor noastre de mai sus.

Vor rămânea dar, foarte probabil, și promisiunile noilor apostoli ai împăcării niște simple vorbe frumoase, cari n'au decât valoarea unor simptome că, în sfârșit au început și ungurii să întrezărească necesitatea împăcării!

Dar de aci până la adevărata împăcare mai este încă mult!

Ședința Reichsrathului.

— Raport telegrafic. —

Viena, 24 Nov. După o lună și mai bine de pauză astăzi, s'a deschis pentru întâia dată parlamentul austriac. Timpul acesta de liniște a fost întrebuințat de guvernul austriac, pentru a împăca pe cât se poate obstrucția cehă și a da parlamentului posibilitatea de a-și continua lucrările, cu atât mai mult, cu cât vremurile acestea de turburări în ambele părți ale Monarchiei, nu pot decât zdruncina situația acesteia în afară.

Înainte de deschiderea șefii diferitelor partide au ținut o întrunire, în care însă nu s'a putut ajunge la nici un rezultat de în-păciui e.

Slavii nu au voit să-și retragă propunerile lor de urgență, pentru că nici guvernul n'a retras legea de protecție a limbei germane. Ședința s'a deschis la ceasurile 2 p. m. Când a intrat guvernul, cehii radicali au început să facă șgomot și să-l huiduiască. După isprăvirea formalităților s'a putut vota o singură propunere, a liberalului Kuranda, anume să se formeze o comisie de 52 de membrii, care să studieze relațiile economice între Austria și Ungaria.

În întrunirea de dimineață D. rul Lueger a făcut propunerea să se ceară un provizoriu de budget pe timp de șase luni, ceea ce nu s'a încuviințat.

În urma acestui refuz și fiindcă radicalii cehi sânt gata de a începe din nou obstrucția, parlamentul austriac se vede din nou în imposibilitatea de a face ceva.

Alegerile comisiei de 52.

Viena, 24 Nov. Alegerile membrilor în comisia de 52 se va face în ședința de Vineri.

Ședința șefilor slavi.

Viena, 24 Nov. În ședința de dimineață a șefilor partidelor slave, aceștia au declarat, că propunerile lor de urgență nu au scop obstrucționist, ci sânt motivate prin conținutul lor.

Români la Români!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public românesc din loc și jur, că am luat în proprietatea mea ospătăria așa numită „Parkvendéglő“ din casa dlui deputat dietal Dr. I. Suci (vis-à-vis de palatul justiției), unde îmi voi da toată silința ca mușafirii să fie pe deplin mulțumiți atât cu serviciul, cât și cu beuturile cele mai bune, precum: vin roșu șiller, vin alb de Măderat etc.etc. bere proaspătă tot astfel și mâncări proaspete calde și reci. — Primesc abonenți pentru mâncări în localitate și la case. — Localitatea ospătăriei e foarte spațioasă. Am două odăi separate pentru conveniri ocazionale și sociale. — Sperând și ținând cont de sprijinul publicului românesc din Arad sunt: Cu toată stima: **Văduva CATERINA CLONDA n. NICORA.**

Conferința dlui Nicolae Iorga.

— Corespondență particulară. —

Turnu-Severin, 15 Noembrie.

Cu prima zi a lui Noembrie »Liga Culturală« secția Mehedintzi și-a început activitatea ei culturală, cu conferința aceluia care, mai mult ca oricare altul și-a așternut adevărata cale prin câmpul păraginit și întinat de viclenia și negliobia politicianului. Și la apelul simplu »fără epitețe și reclama, an răspuns mulți, mulți de tot. Au venit, din cei ce au nevoie de călăuzire cinstită, mai ales au venit din cei dornici de clipe de reculegere.

Dar să ridică cortina. Sunetele armonioase ale cântecelor naționale, înțonate de »Doina« vibrează și cu ele vibrează și inima celor ce așteaptă nerăbdători glasul celui ce nu știe să spună de cât jalea și la bucuria unui neam.

La tribună se ridică domnul *Jordan Bogdan*, care în cuvinte simțite, amintește frământările acestui neam ce nu vrea să moară și se răsbotește necetăf, aici cu întunericul și sărăcia lucie, dincolo, peste hotare, cu același întuneric și apăsare dușmană. Recheamă la datorie pe românul conștient, pentru a preface adevărul visul pentru care trăim: O Românie mare, puternică și lumina.

Domnul *Nicolae Iorga* se arată, nesfârșite apleuse și ovații nu mai conțin, amintind acea iubire mare și frumoasă ce se datorește oamenilor mari, pe care firea li dă unui neam în clipele de grea încercare. Dar domnul Iorga prinde a vorbi.

E netăgăduit că neamul nostru, ori unde îl întâlnești, se înfățișează ca unul singur. Căutând în lung și lat munții, văile, dealurile și câmpiile, în care locuiesc români, vei găsi ființe, ce știu să grăiască aldome, ce-au moștenit dela viteazul Decebal, haina albă și cămașa înflorită, ce și varsă jalea și veselia în același cânt duos. Și aceasta unitate desăvârșită de grai, de port și de cânt, la cari se adoagă aceia de datini, superstiții și poezie, ni-au păstrat ființa noastră unită, dându-ne acea putere mare, pe care n'o pricepem.

Dar nu numai partea cea bună a noastră, partea pozitivă, ne strânge în masa asta deasă, ce și zice neamul românesc, ci la aceasta se adoagă, complectând-o chiar, părțile acelea rele, părțile negative, definite de slăbiciunile și păcatele noastre, care-s multe și netăgăduite și de cari avem datoria să ne lepădăm. Și avem astă datorie, cu atât mai mult, cu cât, azi trăim în vremea popoarelor harnice și cuminiți — și noi nu sântem nici destul de harnici, dar nici destul de cuminiți. Și pilde ne dau străinii prea multe — străinii ce ne rod și pelea și inima —, căci veni-a vremea când neamurile nu mai le încap hotarele firei, năzuind să sboare în văntul lor de harnicie, peste cele ce tânjesc și trag să moară.

Iar unitatea asta e mare sprijin și rar sprijin, de care firea a lipsit pe alții, ce s'au închis în hotarele legale ale statului. Românii n'au format încă statul lor. Și-i mare păcat, pe care viitorul nu l-ar mai ierta, pentru că el ne-a hotărât datoria de a crede în ființa acestui stat, ni-a hotărât datoria, mai ales, de a pregăti prin muncă acest stat. Prin munca care să înlocuiască soarta ce ne-a avut în grija ei destul, ca pe oricare neam lenes.

Soarta ni-a păstrat o unitate admirabilă, dar o unitate supt forma inferioară a culturii, ori mai bine a »neculturi«; noi însă avem datoria de a duce mai departe această unitate, ce se poate fărăna, ridicând la o unitate desăvârșită culturală, mille de mii ale necăturarilor ce se târăsc în besna neștiinței. Pe ogorul neamului și în condițiile firești lui să aruncăm sămânța culturii superioare, care să topească sufletele vestejite, necăjite și întunecate într'un singur suflet, care să trăiască pentru petrificarea unei singure dorinți. ce pornește dela o inimă de erou și dela o minte de înțelept, cari să fie ale neamului considerat ca o unitate desăvârșită. Și atunci nu se va mai ști

de granițele dintre păturile sociale, nu se va mai ști de granițele durate, mai ales, de mâna dușmanilor acestui neam. O graniță durată între suflete ce se zbat ca să se înece într'o unitate sufletească, se nimicește dela sine. Atari granițe nu există »și dacă sunt« le ridică nepăsarea și prostia și a unora și a altora. Și granițele acestea ridicate de frați, nici Dumnezeu nu le mai poate strămuta.

Să înțelegem odată aceasta. S-o înțelegem noi, s-o înțeleagă ei, dar mai ales, noi s-o înțelegem.

Aci, la câțiva pași trăiesc bănașii, pe cari nu-i cunoașteți și nu vă cunosc. Și nu-i cunoașteți pentru că vă cercetați prea puțin. Și nu vă cercetați, pentru că vă îngrijiți de interese pline de păcate, de interese de partid, pe cari le substituiți acelor mari interese, cari sânt ale neamului.

Să mai lăsăm din interesele noastre și să prindem să-i cunoaștem. Să-i cunoaștem bine la e, acasă, să le cunoaștem lipsurile și prisosințele să cunoaștem mâna ce le strânge gâtul și să înțelegem dacă gâtul lor s'ar rupe, al nostru n'ar rezista mai mult.

Să încelăm odată cu viața asta hibridă, pe cari am trăit-o și unii și alții, viața de iluzii și desiluzii, viața în care, azi, ești în nori și mâine în noroi, viața de ideologi și de trântori. Să prindem calea de mijloc, care-i și cea adevărată și să cunoaștem realitatea, care nu-i dupăcum ni o închipuim.

Dar să deschidem o paranteză. Să arătăm viața aceasta de iluzii »caracterizată așa de bine de vechea »Ligă« cu tablourile ei caraghioase. Să ne cercetăm întâi pe noi, cu faimoasa noastră milă ridicolă, cuprinsă în »sărmanii de ei«; cu numai puțin faimoasele scandaluri, în care se trânteau guverne, se nimiceau țări, se mulară hotare. Și acești »sărmanii de ei« era o mișelie vrednică de închipuire bolnăvicioasă. Caraghioasele tablouri ni-i înfățișase drept niște calici ce cer pomană. Și-i o rușine.

La ei acasă, în Ardeal, cu toată asuprirea vei întâlni buni gospodari și vei găsi frumoase rosturi. Iar de sânt asupriți, nu sânt destul de asupriți ca să albă nevoie de pomană. Vor fi fiind temnițe, dar nu s'au ridicat încă temnița în care să zacă un neam întreg. Va fi fiind sălbatic ungurul, dar prea răbdător e românul. Va fi dând circulați ministri și vor fi volând legi unguri, dar dacă nu le vrea dascălul și popa, dacă nu le vrea satul și nu le vrea nici târgul, vor rămâne doar pe hârtia ce nu știa decât răbda. Căci o lege e cât vrea cel ce o dă și cât răbdă cel ce o primește. Și dacă cel ce răbdă nu o primește, nu se aplică, iar ungurul mai mult nu poate. Și nu poate nu de milă ci de frică.

Să învățăm să ne cunoaștem frații și să piară ideea caliciei. Au doară școala lor, biserica lor, organizația lor națională, au băncile lor, sinodul lor, deputații lor, literatura lor și au mai ales, conștiința lor.

Iar dela noi, nu așteaptă pomană; pomană se dă acelor ce nu merită să trăiască. Alceva cer ei dela noi, pe care Liga are datoria să li-o dea. O vorbă bună, un sfat, o încurajare, lumină românească, dar mai ales achitarea unei datorii supreme, supremă față de ei, supremă față de noi, supremă față de întreg neamul. Datoria aceea, de a fi mai buni la noi acasă.

Și acum să-i cercetăm și pe ei, cu nu mai puțin faimoasa adorație, cuprinsă în fermecătoarele cuvinte: »fericirii noștri frați«. »Fericirii« eram noi, noi cari trăiam în Cănaanul tuturor fericitor. La noi acasă răurile purtau unde de lapte, ce se revărsau peste binecuvântatul pământ cu o nesfârșită bogăție. La noi, munții nu mai erau de piatră, căci straturi urlase de brânză le luase locul. La noi, limba pășărească a maimuțelor urcate în vârful piramidei, trecea drept chipul cel mai desăvârșit de a grăi românește. La noi, toate pozițiile erau îngăduite și proslăvite. La noi se lăfăiau străinii, în libertate proastă, pentru a stoarce vraga unui popor nefericit, în aplauzele cutărui ministru, ce nu înțelege că, țara românească e numai pentru neamul, care a întemeiat-o și nu poate trăi decât cu caracter hotărât românesc.

Și tot ce mintea și prostia născocise era minunat în țara tuturor fericitor.

Dar au venit grelele împrejurări, cari ne-au trezit din înșelătorul vis și ne-au silit să pricepem că nu-i așa.

S'au întâmplat să mergem în Ardealul văzut din

fuga nebună a trenului și ne-am hotărât să facem cercetări înțelepțești. S'a întâmplat să vie, la noi acasă, ardeleni, ce-au purtat cu ei mult bine, dar au lasat mult rău acasă, părăsind locurile de cinste, hotărâte de vitregia vremurilor. Și locurile de cinste nu se părăsesc cu nici un preț. Dar venind aici, la noi au mai făcut încă un alt rău, uitând să păstreze legături cu cei rămași acasă și uitând, mai ales, să ne învețe cum să i iubim pe cei rămași acasă. Oricum, ei ne-au fost de un netăgăduit folos.

S'au ivit apoi flăcările sălbatice, ce cuprinsese țara tuturor fericitor, s'a auzit răcnetul țaranului îndobitocit de foame și apăsări. Și-n aste clipe grele ne-am frecat la ochi. S'a văzut atunci, în țara inimilor bune, inconștiența celor de jos și tirănia celor de sus. S'a înțeles atunci că ne găsim în fața unor probleme nespuse de serioase.

S'a clătina atunci temeliea acestui stat și — păcat — ar fi trebuit să se înțeleagă că statul acesta este, cât va fi conștiința adevărată al clasei ce-l poartă pe umerii ei.

Și când s'au ivit curente de nimicire — glasul ardelenilor prin foile lor — cari, prin energia și simțul de răspundere, sânt adevărate întru chipuri ale conștiinței naționale — iarăș s'a auzit.

Glasul acesta al lor, ce s'a rostit întotdeauna, la timp, atitudinea lor frumoasă și frățescă, ni-au adus un nemăsurat bine, și-au hotărât înțelepțește și puternic, din îndepărtate vremuri, împrejurări fericite, ce nu trebuiesc uitate. Dascălii aceia vrednici, ce s'au așezat la noi, au ridicat școala noastră, literatura noastră, au luminat conștiința noastră și-au întărit mult credința noastră, de mântuire a neamului. Gospodarii aceia, încercați de obidă și nevoie dela valtra lor, veniți aici, au adus încrederea neștirbită în căștigarea gospodăriei noastre, furate de străini.

Și pentru toate astea — ah! ni-s'a părut că veniseră prea mulți — cum și ce fel i-am răsplătit? Cu o răsvărire veninoasă și întunecată de păcate, pornită dintr'o prejudecată nenorocită. S'a ridicat atunci ceata gurelor rele, împotriva lor, s'au rostit cuvinte neghioabe: »mi-ar place Ardealul, fără ardeleni«, ca și când de teritorii, ori-cari ar fi ele, am avea noi nevoie,

S'a uitat în clipa ceea, că acolo e sângele nostru, adevăratul nostru sânge; s'a uitat că, de-acolo, ne venise curente de reînviere, de însă-nătoșare; s'au uitat toate în clipa ceea. Au ridicat toți armele ucigătoare; doar ne venise timpul de plată. Și în grozavele astea turburări ale minții, s'a ridicat un om, un om de o superioară calitate sufletească, un om care-i văzuse într'un moment solemn al vieții lor. Era Alexandru Cuza. Li văzuse adunați, toți într'un suflet, vladică și opincă, pe Câmpia Libertății, când peste capul lor plecat plutea glasul de apostol al mitropolitului Șaguna. Și'n sufletul înărului boer, s'a ascuns spiritul acelei clipe și nu l-a părăsit decât odată cu viața.

Furtuna se deslănțui-se, gurele rele amuțiseră și soarele arunca, din seninitatea albastră a cerului, raze trandafirii în văile Carpaților, cari răsunau de veselia nebună a unui neam, ce de veacuri îndepărtate, cunoștea doar obida. Mo'doveanul și Munteanul, într'un avânt de strămoșească iubire de neam și de moșie, sorbiseră vrășmașă apă a Milcovului, peste care întinșeră o horă mândră ca în poveste. Și s'au înduioșat mulți, atunci, dar s'au înduioșat, până la lacrimi, frați, ce nu puteau zdrobi munții, cari răsăreau în cale ca un hotar ce nu se lăsa a fi trecut ușor. Ei oropsiți, au uitat atunci năcazul și s'au bucurat. S'au bucurat apoi, când dorobanțul mândru împărăștia moartea prin dușmanul oțelit, pentru a câștiga neperitoarea glorie.

Dar după zbuciumări îndelungate Unirea, cu voie fără voie, era căști gată. Vântul sănătos prinse a bate peste moravurile învechite, pe ale sale aripi începură a zbura volos gazete și reviste. Pe vârful Carpaților prinse a înboboci conștiința unui neam adormit. Veselia făcea loc muncii aprige. Cuza ducea lupta lui eroică, pentru a hotărî, dacă țara aceasta rămâne a cătorva boieri ce stau sus, sau se ridică țaranul ce se zbate fără încetare pentru dăinuirea ei? Țara aceasta e un moft boieresc sau un fapt național, pe care alții nu l-au putut duce mai departe, dar nu l-au putut sfărâma?

S'a auzit atunci iarăș — în clipa de grea încercare — glasul ardelenilor; iar glasul lor, mai

ales, îl reda așa de bine »Humoristul«, în caricaturile sale, perfect reușite. Și »Humoristul« în clipa frământărilor ne trimite ca luminare »un rând de ostași«, cari dincolo să facă datoria cea din urmă.

Cuza începe apoi lupta cu camerele, pentru împroprietărirea țaranului, ce avea un drept secular asupra pământului, căruia se robise. Cu o furie de lei, s'au aruncat atunci asupra-i apărătorii unor drepturi rău câștigate. Și în lupta lor de aproape a intereselor materiale, treceau peste viitorul unui neam; iar lupta lor desperată a prins-o »Humoristul« care-i înfățișa supt o haită de »lei purtând urechi de măgar«.

Cuza nu s'a dat învins, a dizolvat Camerele și i-a trimis la vetrele lor, în sărbătorile Paștilor, gândind că în clipele de reculegere li-se va lumina și sufletul și mintea, dar »lei cu urechi de măgar« s'au întors mai îndârjiți. Și atunci s'a întâmplat, ce să știe. Cuza amărit i-a trimis la preumblare și chemând poporul, a hotărât asupra soartei lui; legea de împroprietărire s'a votat. »Humoristul« se bucură și dăruiește înțeleptului domn și harnicului său sfetnic câte o cunună de trandafiri, iar înrăiților reacționari mai multe bețe încrucișate.

Vremea marilor reforme se încheie, »Humoristul« își încheie și el bilanțul: pentru »trecutul reacționar« are un ciocoi, în ișlic, ce poartă, în lanț un țăran sdrențuit; pentru »prezentul liberal«, are un țăran voinic și mândru, sâmbându-se liber de cătușe și hotărât la muncă; — pentru trecutul desfrânat, are un ospăț călugăresc, însoțit de beție și destrăbălare; pentru prezentul harnic și pocăit, o atmosferă de rânduială și credință.

»Lei cu urechi de măgar« amuțiseră, să îngropasă în taverna tuturor păcatelor, pentru a se naște în mișel din noaptea fatală. Zorile pătate să iviră: Cuza căzuse. Căzuse tirania — dacă să poate numi așa — unui om bun, pentru a se ridica aceea adevărată a câtorva suflete pângărite. Apunea un om mare. Și precum pământul să învâlie într'o negură adâncă, când soarele apune, așisderea s'a lăsat zăpăceala nepătrunsă peste sufletele altor buni. »Humoristul« zăpăcit și el s'a învâluit în tăcere. Dar iată că Cuza trece granița și să desparte de însoțitorii săi:

— Rămâneți sănătoși și mergeți acasă.

»Humoristul« se deșteaptă iarăși, prinsese rostul unei clipe mari:

O apă mare turburată se pravale vijelios printre stânci, purtând capul unui om ce dispăre în vale.

Apa trece, pietrele rămân.

Al. Sever.

Serbările inaugurale.

Arad, 24 Noevre.

Repetăm rugarea noastră, să binevoiască a se anunța înainte, toți cari doresc a participa la serbări, căci, în caz contrar se expun a nu mai găsi loc la otele, a nu putea lua parte la banchet și a se mulțumi cu orice loc la festivalul Reuniunii.

Comitet de primire.

Pentru primirea publicului la gară s'a constituit un comitet de primire. Comitetul de primire va aștepta, începând de Joui dup'amează, la toate trenurile. Membrii comitetului, vor purta, drept semn distinctiv, câte o crizantemă la butonieră.

Seara de cunoștință.

Vineri seara la orele 8 va avea loc seara de cunoștință în sala mică dela »Crucea-Albă«.

Actul sfințirii.

Actul sfințirii va avea loc Sâmbătă la ora 12 din zi.

Banchetul.

La 1 va avea loc banchetul în sala dela Crucea-Albă. La banchet se primesc înscrieri cel mult până Joui, la d-nul Sever Bocu.

Festivalul.

Festivalul Reuniunii Femeilor Române se va începe la ora 8¹/₂ la Crucea-Albă.

Bilete pentru serată se pot găsi la Librăria »Tribuna« și la »Librăria Diecezană«.

Oaspeții.

In decursul zilei de azi s'au anunțat următorii participanți:

Din București: dnul Bosnief Paraschivescu cu doamna;

Din Caracal: dnii Iancu Stătescu, Alexandru Nicolau și Tit Băloiu, avocați;

Din Abrud: d. Dr. Vasile Fodor;

Din Giula: d. Dr. Mărcuș cu doamna;

Din Sibiu: d. Octavian Goga;

Din Orăștie: dd. Ioan Moța și Vasile Osvadă.

Din Făgăraș: dd. Dr. Nicolae Șerban, Dr. Senchea și protopopul Borzea.

Din Lugoj: Dr. George Popovici deputat;

Din Timișoara; Dr. Aurel Cosma, Romul Cărbăș;

Din Lipova: Dr. Alexandru Marta, Dr. Constantin Missits;

Din M.-Radna: Procopie Givulescu, protopop, Dr. Atanasiu Bradean, Dr. Avramescu, Demetriu Roman;

Din Șiria: Dr. Emil Monția cu doamna;

Din Șepreș: Iosif Vuculescu;

Din Buteni: Dr. Grozda cu doamna, Dr. Gheorghe Popa cu doamna.

Perpetuarea crizei.

Zile de neliniște

Arad, 24 Noevre.

Intreagă presa atât cea austriacă, cât și cea din Ungaria nu aduce nimic hotărât asupra consiliului de coroană, ținut ieri în sala cea mare a Burgului.

Până în prezent n'a transpirat nimic în mod oficios, și un mister întreg pare că planează asupra desbaterilor între miniștrii și Suveran.

În orice caz situația pentru guvernul unguresc nu poate fi splendidă, căci în cazul acesta s'ar fi grăbit imediat să trâmbezeze în lungul și latul țării succesul dela Burg cu acordarea concesiilor.

Sigur este, că Monarchul a dat coaliției ungare un refuz categoric referitor la concesiile, și le-a impuls din nou să rezolve obligațiunile luate prin pact, așa după cum am anunțat în numărul nostru de ieri.

Hotărârea aceasta a Suveranului este posibil să fi fost influențată — după cum se zvonește și de dorința archiducelui moștenitor, de a crea odată o liniște durabilă în țară, dar de sigur, că și presa vieneză în special »Vaterland« prin temerile sale, că naționalitățile vor fi aruncate involuntar în brațele lui Justh, a trebuit să modifice pofta Suveranului de a împăca coaliția cu orice preț, fie chiar trecând peste dispozițiile pactului.

Zilele de neliniște intră iar în ogașa regulată a crizei. Ce-o mai fi, vom vedea.

Corespondentul nostru ne trimite azi prin fir telegrafic următoarele vești nouă, referitoare la perpetuarea crizei:

Ce e cu rezolvirea crizei.

Budapesta, 24 Nov. (Dela corespondentul nostru). Miniștrii păstrează o adâncă tăcere asupra faptelor întâmplăte ieri în consiliul de coroană. Tot ce s'a putut afla până în prezent, corespunde datelor înaintate ieri telegrafic ziarului Dv.

Intreagă presa susține, că situația s'a agravat. Dar nu se poate afirma nimic cu siguranță, asupra celor ce vor urma.

Se știe numai, că în timpul cel mai apropiat vor fi chemate în audiență din nou personalități politice din Ungaria, și se amintesc chiar nume, cari pot intra într'o nouă combinație politică.

Deocamdată situația stagnează. Despre începerea desbaterilor cu guvernul austriac încă nici vorbă nu este.

Refuz categoric!

Budapesta 24 Nov. (Dela corespondentul nostru). »P. Ll.« în numărul său de astăzi spune, că bănuiele sale, în urma celor ce se petrec după consiliul de coroană, sânt, că nu s'a putut lua o înțelegere nici în privița acelor puncte, care păreau mai ușor de rezolvit. — Refuzul asupra tuturor pretențiilor coaliției pare a fi fost categoric.

Moștenitorul de tron la Impăratul.

Viena, 24 Novembre. (Dela corespondentul nostru). În cercurile politice se crede că zilele acestea Impăratul va primi în audiență pe moștenitorul de tron, voind să-l consulte în criza ungară. Face mare impresie aici energia Impăratului, care rezistă. Se spune că împăratul le-a exprimat în repetite rânduri membrilor cabinetului ungar, nemulțumirea sa.

Propunerile de urgență.

Viena, 24 Nov. După propunerea lui Kuranda s'a trecut la propunerile de urgență relative la chestiile naționale austriace, debătându-se deodată propunerile șefului radicalilor cehi Kramar, despre apărarea minorităților naționale, a lui Levicky despre admiterea unei legi a naționalităților, a lui Pergelt despre legea limbilor și Seliger despre regularea chestiei naționale.

Wekerle la Viena.

Budapesta 24 Nov. (Dela corespondentul nostru). Numărul de azi a lui »Reichspost« aduce știrea, că premierul Wekerle va merge către sfârșitul săptămânei acesteia din nou la Viena, în audiență.

Declarațiile contelui Csáky.

Viena, 24 Nov. (Dela corespondentul nostru). Contele Albin Csáky întrebat de »Neue Freie Presse« a răspuns că nu are cunoștință dacă va fi însărcinat să rezolve criza. A declarat că nu aspiră la aceasta și vrea să se odihnească.

Slovacii pentru Justh.

Budapesta, 24 Nov. (Dela corespondentul nostru). »Reichspost« publică o telegramă dela Rutka, în care spune, că alegătorii slovaci au ținut acolo o conferință, prezidată de reprezentanții lor parlamentari, la care ar fi luat parte și deputații români (?) În aceasta conferință s'au debătut chestiile politice la ordinea zilei. Au vorbit deputații Skicsak, Béla și Milan Hodja, care au accentuat în vorbirile lor, că vor duce o luptă puternică împotriva sistemului plural de vot. Toți alegătorii vor trebui să-i însoțiască în această luptă și în scopul alarmării vor ține în fiecare săptămână adunări populare în părțile Ungariei de sud.

Guvernul, au zis deputații slovaci, e înarmat până în dinți, cu cele mai meschine arme de nimicire a națiunilor nemaghiare din Ungaria.

Impotriva lui trebuie purtată lupta și sprijinită orice acțiune, care e chemată să împiedece introducerea pluralității.

Slovacii, zice numita foaie — văd în partidul lui Justh pe adevăratul lor apărător.

O broșură împotriva lui Kossuth.

Viena, 22 Nov. (Dela corespondentul nostru). »Vaterland« în numărul său de azi aduce știrea, că în mai multe comitate din Ungaria s'a împărțit o broșură cu ascuțitul îndreptat împotriva lui Kossuth.

Broșura poartă titlul: »Adevărul asupra lui Francisc Kossuth«.

Autorul învinuiește pe șeful partidului independentist cu tradare de neam. Spune, că Kossuth face o politică de speculă și de interese personale pentru a se putea menține în foloșii săi de ministru și pentru a câștiga beneficii.

El a vândut interesele națiunii în schimbul acestor favoruri personale.

În această broșură se mai spune, că ministrul de comerț și a pierdut simțul național, trăind tot în străinătate și dacă nu i s'ar fi deschis orizonturi atât de largi în țară, de unde știa, că ese ceva, nici n'ar fi venit înapoi, orice pericol ar fi amenințat patria sa.

Ani întregi a știut să conducă poporul cu multă tactică, până când în urmării marelui luptător al libertății, a ajuns să fie *curtezan lingșitor al Împăratului Austriei*.

Broșura aceasta a fost confiscată de ministrul de interne.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Tratatul pentru podul peste Dunăre întrerupte.

Viena, 24 Noembrie. »Polit. Kor.« află că delegații bulgari emiși pentru construcția podului peste Dunăre s'au reîntors, fiindcă tratatul s'au întrerupt din cauza neînțelegerii asupra liniei și a legăturii dintre pod și rețeaua bulgară. Tratatul vor urma pe cale diplomatică, iar după ce se vor înțelege asupra acestui punct, ele vor fi reluate.

Un conflict sârbesc în Suedia.

Belgrad, 24 Nov. O comisiune sârbească chemată să facă recepția unei furnituri de pulbere pentru armata sârbească, se găsește acum în Suedia. Acolo a avut loc un mare conflict în șeful comisiunii, care a amenințat pe președintele ei, colonelul Raicovici, cu moartea. Acesta s'a refugiat în fabrica de pulbere de unde a telegrafiat la Belgrad ministrului de război după ajutor. Comisiunea a telegrafiat însă de asemenea ministrului de război, cumcă Raicovici ar fi agentul fabricii, și ar fi tradat interesele Serbiei. Ministrul a rechemat telegrafic pe toți membrii comisiunii.

Turcia și confederația balcanică.

Roma, 24 Nov. Ziarul socialist »Avanti« a intervievat pe agentul diplomatic al Bulgariei Risoff, care s'a exprimat extrem de călduros pentru ideea unei confederații a statelor balcanice, pentru a putea rezista invaziunii germane. Crede că confederația va avea două faze. Mai întâi o vor forma Bulgaria, Serbia și Muntenegrul apoi se vor alipi la ea România, Turcia și Grecia. Turcia admite confederația cu două condițiuni, întâi ca vecinii să renunțe la aspirațiile lor asupra Macedoniei și a doua, Turcia să aibă președinția. Prima cerere se va admite a zis d. Risoff, imediat ce Turcia va deveni un stat adevărat constituțional, dând deplină egalitate creștinilor, cealaltă cerere e logică și se va admite imediat.

Până atunci însă ar trebui să se încheie o confederație vamală balcanică.

Țarina din nou bolnavă.

Petersburg, 24 Noembrie. Familia imperială nu a plecat din Livadia pentru că țarina în urma unui incident necunoscut s'a reîbolnavit, având grave spasmiuri nervoase.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 24 Noembrie n 1909.

Pentru Loteria Etnografică a Reuniunii.

Au mai sosit: un frumos covor național, dela d-na Maria Chera — Cermei.

D-șoara Zenița Popovici — Cermei, a trimis o pernă lucrată smyrna, pe fond roșu, un fugar pe etamină, brodat gobelin și un fugar de pânză albă, lucrat în ajururi.

D-na Victoria Ludae — Csermegyház, două ștergere naționale.

— Starea lui Björnson. De patru zile nu s'a făcut nici o schimbare în starea sănătății scriitorului. Bătăile inimii li sânt destul de regulate, o slăbiciune generală l'a luat însă în stăpânire și câte-odată parcă și gândirea i se întunecă. Se pare că scriitorul e în agonie. De multe ori întreabă sora de caritate, ce-i stă la capăt: »Cine sânt eu anume?« și ride când acesta-i răspunde »Björnsterne Björnson«. Altădată își recăștigă facultățile spirituale, dar pentru câtăva vreme numai. »Am scris un articol grozav, are să facă mare senzație, trimiteți-l la un ziar, e în sertarul mesei«, zice scriitorul în momente de halucinație. Iar când se trezește începe iar: »Înțeleg că între gândurile vieții și ale morții e o prăpastie adâncă. Cred că gândurile morții izvoresc din credință«. Într-o dimineață zicea: »Azi noapte mi au spus să mă transpun în corpul altui om, într'un bogat scriitor american, ași câștiga mult atunci. Dar cum să mi schimb numele, ași fi un mizerabil comitând lucrul acesta înaintea alor mei«. Pe urmă l'apucă dureri grozave, pieptul i-se adună convulsiv și nu mai dorește decât moartea. Olată a pus degetul pe frunte și a zis: »Uite, aci mă doare«. Altădată suspină îndurerat: »De ce trebui să mor eu de două morți?«

La patul bolnavului au sosit o mulțime de scrisori, dela prietenii săi și buchete de flori din toate părțile. Cei din jurul său încă n'au îndrăsnit să-i spună că societatea pentru promovarea bunăstării în Norvegia l-a decorat cu medalia de aur.

Medicii n'au abzis încă de orice nădejde de restabilire a marelui scriitor.

— Noul cuceriri ale științei medicale. Corespondentul nostru din Paris ne telegrafiază că, celebrul profesor Mecinicoff (care se afirmă că ar fi de origină român din Basarabia N. R.) a declarat în ședința Academiei de medicină că a descoperit microbul holerei copiilor, iar profesorul Valle a declarat în aceeași ședință că a preparat un ser contra tuberculozei.

— Afacerea otrăvirilor din Viena. Ni se telegrafează din Viena: Afacerea pilulelor otrăvitoare s'a încurcat, căci s'a descoperit că s'au trimis asemenea pilule și unui locotenent care nu făcea parte din școala de război din 1905, ci din 1907,

ceea ce distruge toate ipotezele. Totuși se crede încă că, atentatorul este un militar. Poliția a cercetat azi pe toți ofițerii nebuni ori bănuți de nebuni, apoi s'au făcut cercetări asupra ofițerilor închiși în ultimul timp. Poliția a primit până acum 800 de scrisori, cu diverse date referitoare la acest caz, nici una însă nu are vre o importanță deosebită.

— În împinare. Primim următoarele: Supt titlul »Advocații noștri«, ați publicat în »Tribuna« Nr. 242 următoarele:

»In Caransebeș.. există »banca popilor«, a cărui iurisconsult e un neromân. Sânt în Caransebeș 4 *advocați români*, și dintre aceștia doi doctori tineri, *științai ca advocați buni și cu inimă bună față de năcăjitul nostru popor*. Și totuși nici unul dintre acești doi n'a fost luat în seamă. Cum să ne explicăm acest greș?«

Răspunsul e ușor de dat.

Advocați români sânt în Caransebeș dd.: Bozgan Florea, Dr. Nicolae Ionescu, Dr. Gheorghe Labonțiu și Dr. Desideriu Borbola. Credem, că publicul român ne dispensează a da deslușiri pentru ce dd. Bozgan și Ionescu n'au putut fi încredințați cu advocatura »Băncii Poporale«. Insuș corespondentul »Tribunei« li excepționează. Când ne-a înțeles nouă avocat, d. Labonțiu era deja angajat la o altă bancă locală, care ni-l concurență. D. Dr. Borbola s'a așezat în Caransebeș abia de 1—2 săptămâni. — Caransebeș, la 10/23 Noembrie, 1909. Andrei Ohidiu, președintele Băncii Poporale,

— Alegere de învățător. Ni-se scrie: Duminecă în 1/14 Noembrie a. c. s'a ținut alegerea pentru al IV-lea învățător dela școala conf. din frunțașă comună *Racășdia*. Recurenți au fost Dimitrie Supercean din Sasca montană și George Guga Inv. prov. în loc. — Ales a fost acest din urmă, care în decurs de un an de substituire prin o purtare bună a câștigat iubirea alegătorilor, — dovadă că a întrunit totalitatea voturilor. Alegerea a decurs în ordine, supt conducerea adm. protopresbiteral Sofronie Nedici din Biserica-albă. — E de regretat că administratorul protopopesc a adus cu sine pe Inv. Draghici din Iam pentru purtarea protocolului, pe când noi în comună avem 4 învățători capabili să conducă protocolul. Un alegător.

— Mort prin intoxicație. Ni-se telegrafiază din Viena: Guvernorul Bodon, credit-anstalt-ului, *Taussig* a murit azi prin intoxicație de arsenic dela tapetele odăii. Cazul face mare senzație.

— Simpatia unui prinț indian. O telegramă din Londra ne anunță că măritându-se d-șoara Desy Parnell, o simplă coristă de teatru, prințul Nasir Ali Khan, fiul unui puternic domnitor indian i-a făcut ca dar de nuntă un colier în preț de 500.000 de coroane, spre a-i manifesta simpatia.

— Un jaf ingenios. În Petersburg a fost jefuit un dantist, într'un mod cu totul neobișnuit: Dr. Totwen a fost chemat — câteva luni înainte de asta — la telefon de o domnișoară necunoscută. În telefon suna glasul argintiu al unei femei: »Dta nu mă cunoști — zicea necunoscuta — eu însă te cunosc și-mi ești drag, sânt sigură c'o să mă îndrăgești și dta îndată ce mă vezi«. La o observație a drului conversația s'a întrerupt, dar a fost continuată ziua următoare și așa mai mult timp de-a rândul. În sfârșit într'o bună zi enigmatică femeie la cercetat la locuință și fără multă vorbă s'a așezat într'un fotoliu și i-a spus că o cheamă Antonia Logey, și e numai pentru puțină vreme în Petersburg, căci vrea să-și ridice o moștenire de 180.000 de ruble, dela un unchiu al ei, bancher în Anglia. Rezultatul convorbirii a fost că drul i-a girat o poliță de 47.000 de ruble. Mai târziu prietenia ajunsese atât de intimă, că necunoscuta a intrat în casa medicului, pe cind acesta era absent și toate juvaerele și lucrurile de valoare le-a dus cu sine și

Rummolit. Articol necesar la economia casnică. Cine vrea să aibă plăcerea de a gusta la casa sa rom bun, curat și aromatic, să se folosească de »Rummolit«. — Prețul unei sticle 70 fileri. 10 sticle 7 cor. — O sticlă e de ajuns pentru a produce 2—3 kilogr. de rum veritabil.

Depozit principal: **MOLDT BÉLA**, farmacist Gyertyámos.

Hustokol. Medicii o folosesc cu mult succes la îmbolnăvirea organelor de respirație, boale de piept, catar de plămâni, catar măgăresc; contra tusei, astmei etc. — Prețul unei sticle 6 coroane. 3 sticle 16 coroane.

»Crema-Ideal-Violetta« de prezent cea mai bună și nestrăicicioasă cremă pentru față și mâni. Prețul 1 cor., și 2-50 cor.

Doloresit. Cel mai sigur și mai cu efect medicinal cament la întărătarea intestinelor și pentru junghiuri în oase, dureri sfâșietoare, înțepeniri, precum și contra tuturor boalelor ce obvin prin răceală. La începutul boalei e de ajuns și o singură sticlă; la boale învechite folosirea a 3—4 sticle sunt de ajuns pentru totala vindecare. — Prețul unei sticle 4 coroane. 5 sticle 15 coroane.

le-a amanetat. Pe urmă a scris o scrisoare medicului și l-a rugat să-i mai trimită ceva parale, la această scrisoare a alăturat și chitanțele de amanetare. Medicul i-a trimis 200 de ruble și numai atunci a văzut că e în mâna pungașilor, când enigmatică domnișoară n'a mai dat pela el. A reclamat cazul la poliție, care n'a dat încă de urma ingenioasei escroce. S'a constatat că medicul a fost victima unei femei hypnotizatoare.

— **Căsătoria tenorului Caruso.** Ziarele din Roma aduc știrea că, celebrul Caruso se pregătește iarăși de însurătoare. Aleasa artistului e o florăreasă fermecătoare, din Sicilia, care de prezent se află în Milano într-o florărie și aci sau cunoscut. Căsătoria va avea loc cât mai grabnic.

— **Relievii din revoluția franceză.** În zilele următoare se vor vinde la mezzat mai multe lucruri rămase de pe timpul revoluției franceze. Intre altele se va vinde un portret a împărătesei Maria Antoinetta și o ghilotină, care funcționase neobosită în deursul revoluției. Ghilotina e de un metru și jumătate înălțime și poartă o mulțime de inscripții comemorative.

x **Mihai Radu** croitor pentru bărbați, Cluj, str. Jókai 2. Stofă englezească veritabilă, croi elegant, prețuri solide.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumerii, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți ape de gură, prafuri pentru dame, cremă de obraji, cosmeticiuri, sponghii și instrumente de gumă.** Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui *Burger Frigyes* cu firma »la un corn« în *Kolozsvár*.

Cronica judiciară.

Vrăjitoarea din Cermei.

Un proces interesant, în care n'a lipsit nici humorul, s'a desbătut astăzi înaintea tribunalului din Arad.

O țărăncă *Măriuța Lungan* din Cermei a fost acuzată, că ia bani dela public pentru vrăjitorii, fapt punibil de codul penal.

Desbaterile au fost cât se poate de atrăgătoare, prin faptul, că vrăjitoarea a povestit amănunte interesante de-ale meșteșugului ei, cu care atrăgea în cursă o mulțime de lume.

Interogatorul acuzatei a stîrnit în multe rînduri hohote de rîs. Ea spune, că într'adevăr vrăjitorile ei aveau efect asupra »pacientului«. O femeie invitată ca martoră a spus, că după ce-a băut din apa, ce i o pregătise vrăjitoarea, în care puse un pai și o găteji de mătura, s'a simțit mai bine. Cum se întâmplă mai în toate cazurile analoge vrăjitoarea își avea complicea ei, o unguoaică dintr'un sat vecin din *Vădaș*, care-i recruta mușterii. Pe urmă îi da și ei o parte din câștig.

Mușterii nu erau puțini, așa încât afacerea mergea destul de bine și de nu se apuca să facă și bani din pământ, poate că ar fi putut-o continua fără să fie supărată din partea poliției multă vreme.

Chestia cu banii e foarte nostimă.

A spus unui țaran, că în schimbul la câțiva zloți poate să-i facă galbeni.

I-a dat omul zloții cu multă plăcere cum să nu dea, când spera să capete în schimb o desagă cu galbeni.

L'a dus în grădină, a bătut un bețișor în pământ și a săpat în jurul lui luând câteva lopeți de pământ într'un sac. Din bulgării ăștia de pământ i-a spus că face bani, galbeni de aur.

A crezut omul și după câțiva vreme s'a dus cu desăgii să-și ducă galbenii acasă. Vrăjitoarea însă i-a spus, că bucuros iar da banii, dar nu o lasă... meșterul.

Meșterul adevărat era în buzunarul ei supt forma de păpușă de cauciuc, și de câte ori îl întreba vrăjitoarea să l dea bani omului, încep a să uie ca purceii.

Ăștia-s bani necurați și-a zis omul și a plecat lăsând lucrul baltă.

În urma acestor fapte *Măriuța Lungan* a fost pedepsită cu trei luni de zile închisoare. Acolo la umbră va putea să-și facă noi planuri de vrăjitorie.

BIBLIOGRAFII.

A apărut *Calendarul Ligei Culturale* pe 1910, în tipografia Neamului Românesc, prețul 75 bani, un volum de 220 pagini.

Poate unul dintre cele mai ieftine și și cele mai instructive calendare e acesta al Ligei. Pe lângă datele calendaristice și câteva date privitoare la afacerile interne ale Ligei, aproape întreagă cartea e ocupată de procesul dnei Vlad și celelalte incidente provocate de dânsul, ca manifestul medicilor din România, o scrisoare a dlui Babeș către un medic ungar, declarația medicilor din Bucovina, și chestia catechizării.

Lăsăm să urmeze conținutul cărții:

Calendarul. Congresul dela Iași al »Ligei culturale«. Discursuri și telegrame. Presa despre congresul »Ligei culturale«. Dare de seamă a procesului dnei Ana Vlad. Memoriul medicilor români. Scrisori adresate dlui Dr. Toma Ionescu. Invățații francezi și neparticiparea medicilor români la congresul din Pesta. Răspuns la apeul dlui Dr. Rejtő Sándor și la declarația dlui Dr. Dumitran Agost, în afacerea memoriului medicilor din România. Grațiarea doamnei Vlad și medicii români. O scrisoare a dlui Dr. V. Babeș către un coleg ungar. Declarația medicilor români din Bucovina. Manifestul presei românești din Ungaria către presa franceză. Adresa medicilor români către medicii congesiști din Pesta. Chestia catechizării în limba maghiară (trei articole). Răspunsul mitropolitului român ortodox, Ioan Meșianu, dat ministrului de culte Apponyi. Declarația bisericii românești unite. — Felurite: Cu privire la cartea de cetire a »Ligei culturale«. Serbarea pentru Șaguna în regatul României. Serbarea comemorării lui Șaguna dela Ateneu. Cronica anului. — Partea informativă: Comitetul central executiv. I. Secția București. II. Secția Bacău. III. Secția Botoșani. IV. Secția Bechet. V. Secția Buzău. VI. Secția Craiova. VII. Secția Focșani. VIII. Secția Galați. IX. Secția Giurgiu. X. Secția Iași. XI. Secția Pitești. XII. Secția Ploiești. XIII. Secția Sinaia. XIV. Secția Slănic. XV. Secția Topolog. XVI. Secția Urlați. XVII. Secția Văleni-de-munte. XVIII. Secția Zimnicea.

Pe lângă acest bogat material merit să arunce lumină asupra luptei ce poartă românii ardeleni contra atacurilor nedrepte ale guvernului, și asupra mișcării presei noastre de dincoace, credem ori recomandăție de prisos, pentru răspândirea cât mai mare a acestei cărți, în mijlocul publicului cetitor.

Se poate comanda pe lângă alăturarea costului postal, dela librăria noastră.

Jocuri românești I. (piano solo) de Tib. Bradicianu	Cor. 4.—
Jocuri românești II. (piano solo) de Tib. Brediceanu	» 4.—
Jocuri românești III. (piano solo) de Tib. Bredicianu	» 4.—
Doine și cântece I. (voce și piano) de Tib. Bredicianu	» 4.—
Doine și cântece II. de Tib. Brediceanu	» 4.—
Nu m'abandona, romanță p. voce și piano, aranj. de A. Bena	» 1.20
Arma noastră să ne fie, cor. bărb. de Const. Savu	
Gândul meu la tine sboară, cor bărb. de Const. Savu	
Mizeria, cor bărb. de Const. Savu	
Dorul mamei, cor bărb. de C. Savu	
Pe mal, cor bărbătesc de Const Savu	
Cântec de toamnă, cor bărb. de C. Savu	3.20
La Olt, cor bărb. de Const. Savu	
Ferentarul (Roșiorul), cor bărb. de C. Savu	
Mi dor, cor bărb. de Const. Savu	
Heruvic la lit. înainte sfințită, cor. barb. de Constantin Savu	
Rădicat-am (Priceasnă) cor. bărb. de C. Savu	
Funerale cor bărb. de Const. Savu	

Calendar pe anul 1910.

»Calendarul dela Arad«	» —50
»Calendarul dela Arad«	» —30
»Calendarul Poporului român«	» —40
»Calendarul național«	» —36
»Calendarul Aurorei«	» —40
»Calendarul Poporului«	» —40

Ilustrate din România cu 10, 16, 20 și 42 #l. bucată. Ilustrate cu palatul ziarului »Tribuna« 10 fil. bucată.

Tot dela librăria noastră se mai pot procura revizite de scris, hârtii de epistole cu prețuri foarte ieftine, precum și cărți de literatură ș. a. scrieri complete, romane, nuvele, poezii traducerii, călătorii etc. etc.

Ori-ce comandă de cărți și prețul lor este a se adresa către: *Librăria »Tribunei«, Arad, strada Deák Ferencz Nr. 20.*

La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 10—30 fileri, pentru porto postal.

Economie.

Agentura băncii de asigurare engleze Standard. »*Timișana*«, institutul nostru de credit din Timișoara anunță că a primit conducerea agenturii generale a băncii de asigurare engleze »*Standard*«.

Piața grânelor din Arad.

20 Noembrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 1000 mm.	14.——14.80
orz 100 mm.	9.10—9.20
ovăș 100 mm	7.——7.10
secară 100 mm	6.70—80
păpușoi 800 mm.	5.80—60

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 klg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 20 Noembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Griu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — fil.
Din comitatul Albei — — — — —	28 » 80—29 » 80 «
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 «
Bănățânesc — — — — —	28 « 95—29 » 90 «
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 «
Secară de calitate I. — — — — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19 » 55—19 » 65 «
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	14 » 75—14 » 95 «
Ovăș de calitate I. — — — — —	15 » 70—16 » — «
Ovăș de calitate a II. — — — — —	15 » 40—15 » 60 «
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — «

Și cea mai violentă tusa

și alte boale de piept încetă curând, atât la bătrâni cât și la tineri dacă folosim untura de pește

„Emulsiunea Scott“.

Puțină folosință și va fi spre deplina mulțumire a tuturor.

Emulsiunea Scott e vestită în lume pentru puterea ei ce se bazează pe curățenie.

O sticlă în original 2 cor. 50 fileri.

Depozit în toate farmaciile. 6

Poșta Redacției.

N. B. în C. »*Concordia*« din Sibiu s'a licuit dat de mult.

Redactor responsabil Iullu Giurgiu.
»*Tribuna*« Institut tipografic, Nichin și cons.

CONCURS.

Institutul „Ústredná banka učastinny spolok“ Budapesta, V., Sas-u. 24. publică concurs pentru postul de

practicant.

Put reflecta absolvenții vreunei școli comerciale, cari au praxa în corespondența română și maghiară. Cererile să se trimită la adresa de mai sus.

ANUNȚ.

La agentura principală din Arad a băncii de asigurare „TRANSILVANIA“ se caută doi

agenți ambulanți

pe lângă emolumente favorabile.

Reflecții au să indice în cererea lor ocupațiunea de până aci precum și că afară de limba română ce limbă mai posed.

ANUNȚURI

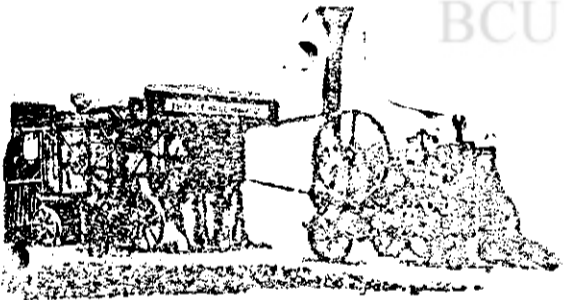
primește administrația „Tribuna“ pe lângă prețurile cele mai moderate.

DEBRECZENI LAJOS

reparator de mașini

Oradea-mare — Nagyvárad

— Kolozsvári-ut 29/43. —

Primește repararea tehnică a orice soi de mașini economice, motoare mănate cu aburi, gaz, petrolu, benzîn olelu brut, motoare absorbitoare de gaz, precum și aranjamentul de mori cu prețuri ieftine și pe lângă condițiuni de plătere favorabile.

Schimbare de prăvălie.

Am onoare a face cunoscut on. public, că mi-am strămutat prăvălia în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János.

Rugând și pe mai departe sprijinul on. public, sânt

cu stîmă

Wolf János
pantofar.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboeală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere sau cumpărare să se provace că adresa firmei e celui-o în Tribuna.

Un candidat de avocat și un scriitor

află aplicare momentană într'o cancelarie advocațională. A se adresa la administrația „Tribunei“ în Arad.

CROITORIE DOMNEASCĂ,

a lui

FARKAS és KORONDI

Cluj—Kolozsvár, Unió-u. nr. 3-5.

(Casa Státus).

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că am deschis o croitorie modernă p. domni în Cluj, pe str. Unió nr. 3-5, pentru toate corespunzătoare pretenziunilor timpului prezent. — Magazinul nostru e asortat numai cu stoffe veritabile din patrie, engleze, franceze și de Scott. Tendința principală ni-e să dăm croiu bun și execuție elegantă. cînd Vă cerem sprijinul, totodată sperăm că pe lângă prețurile moderate cu cari putem face ori-ce emulare, Vă rugăm să faceți o comandă de probă.

Cu stîmă:

FARKAS és KORONDI,
croitori pentru domni.

TOTI SE MIRĂ

de o pumpă de mână contra focului.

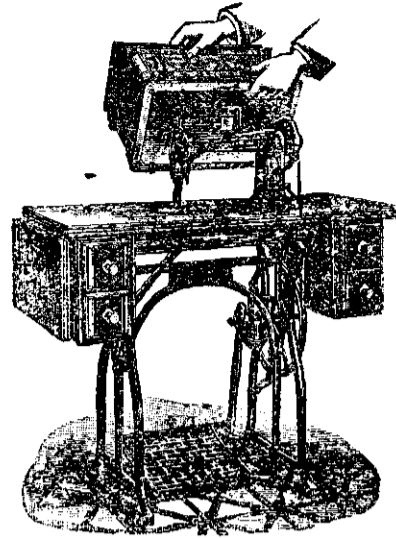
E cea mai nouă invenție brevetată

Ca primul ajutor în caz de primejdie e neprețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, cond ționează apă puțină și o poate întrebuința ori și cine. Apoi e ușoară circa 2 1/2 k'grm. Se poate folosi și la udatul grădinilor. Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă. — Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se capătă la lini h'giul

TRAXEL I.

LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat la 1880.

Reinhold ZOLLER

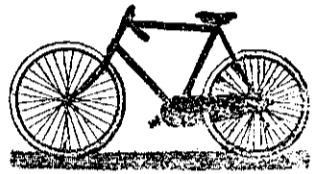
măestru mecanic
FEHÉRTÉPLOM
Schillergasse 9,
lângă „Burg“.

Își recomandă en. public din

loc și provincie marele său atelier mecanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot-felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singuratiche de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

Alexandru Văleanu

magazin de mînuși, de bandaje și de pantofărie ortopedică Sighetul-Maramurășului.

(Mărmaros - sziget).
Piața principală (Főter).

Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești. —

Prezervative femmeiești, Ciocripi de gumă, suspenzoare, bandaje, mînuși, bandaje „Diana“, — irigatoare. —

Execut după comandă medicală, g h e te ortopedice pentru picioare ori-cât de bolnave și dure. — roase. —

Dacă vrei să rămâi tot tineră și frumoasă!

să folosești numai

CREMA DE ROZE,

efectul căreia e surprinzător și plăcut.

Asemenea efect cu alte asemenea preparate nu s'a putut ajunge. Prin urmare CREMA DE ROZE e cea mai excoientă pentru păstrarea ființei obrajilor și mînușilor. Prețul unui flacon 1 cor.

SĂPUNUL DE ROZE,

perfect și preparat din cele mai plăcute și odorose materii. Bucata 70 filleri.

PUDRA DE ROZE,

foarte recomandabilă. Preparată din cele mai gingașe părți, se prinde bine și de loc nu e vătămătoare. În culori: alb, rosa și crème. Prețul 1-20 cor.

A se comanda la:
POKORNY DUȘAN,
farmacie la
SFANTA TREIME, în
FEHÉRTÉPLOM.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. mei mușterii, că m'am desfăcut de firma Nemezz și Kövesdy, ce a suslat pe Erzsébet-kö:ut nr. 20, și am deschis sub conducerea mea proprie în str. Deák Ferencz 9. (casa Lukács-partere) un nou

Salon de modă engleză pentru dame.

Cerând și pe mai departe tot sprijinul onoratorilor dame, semuez

Cu deosebită stimă:

Kövesdy Lajos.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticiparea speșelor de întabulare, convertează datoriile de interese mari.

— Rezolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Reprezentanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Cisa.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

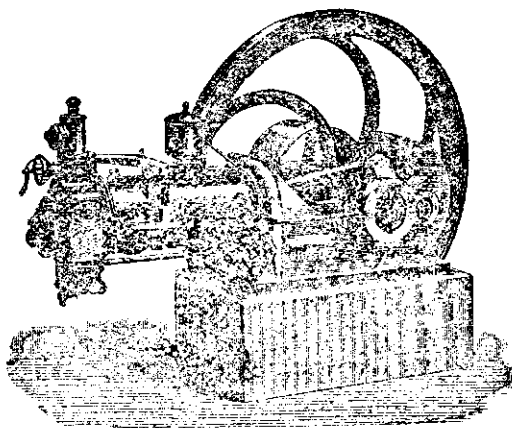
(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorarii solicitatori de afaceri abili și demni de încredere.

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

© © Temesvár-Jószefváros, Boncz-ut. 14. © ©

Recomandă motoare mănate cu ulei brut, benzina și cu gaz de prima calitate, precum și orice articole tehnice uleiuri, instrumente și mașini. Primește instalație de mări pentru măcinat. — Atelier de reparat propriu —

Catalog de prețuri se trimite gratuit și franco.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : farmacia : :
ciot. : : Debreczen : : Arany egyszarva

Numai există renmă !

Cine voaște să soape de ori-ce soi de renmă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2.65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumerate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebați

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie necesuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fl. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 1.50 Cor. Cu rambursă gratis.

Medicament
pentru vâpsirea
părului.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bârzava (cott. Arad) cu vagonul. Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne, calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în Arad, Óvár-tér nr. 10. (La fosta casă de vamă înaintea podului cetății)

Liferez acasă și lemne tăiate cu săcurea dela 50 kgr. în sus. Una măje metrică cu 2—230 cor.

Prețurile se pot ști la facerea comandelor dela dl Petru Novac, propriet. pădurilor din Vasoaia, în Arad str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octombrie în casa proprie Teleky-ut. nr. 4. vis-à-vis de reședința episcopescă) sau în Arad Óvár-tér 10. Telefon 579 unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podului cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi) veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân cu deosebită stimă:

© PETRU NOVAC, ©

proprietar și neșutător de lemne.

Primul Institut sudungar de auritură artistică
a lui **E. I. SPANG**

sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros
strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia
de aur în București, și cu alte medalii de argint
la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— **iconostasuri, altare** —
amvoane, jertfelnicuri, —

primește renovarea și aurirea iconostaselor
vechi, altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor,
precum și a tot felul de lucrări în
— — — — — bransa aceasta. — — — — —

Prima fabrică de nisip, peatră de var
și stingătoare de var din Perjámos.

Fillala arădană

s'a deschis pe piața Óvár.

Comandele se primesc în cancelaria fabricii din

:: :: :: Arad, Óvár-tér, la :: :: ::

RÖBER MIHÁLY és Társai.

**INTREPRINDERE DE POMPE
FUNEBRE.**

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință
a p. t. public, că am luat în primire

firma de înmormântări și pompe funebre

ce a susținut până aci pe numele

Csutak Károly și fiul

și conform recerșințelor timpului o voi continua.
25 de ani de praxă pe acest teren, făcuși în
patrie și străinătate mă îndreptășesc la cele mai
perfecte servii. În toată privința voi fi cu
acurateță și punctualitate.

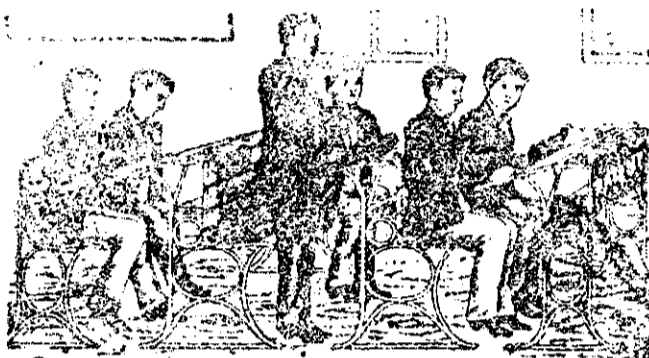
Cerând binevoitorul sprijin al p. t. public
semnez

Arad, 20 Octomvrie 1909.

Cu osebită stimă

Varga Imre.

Totodată îndrăsnesc a atrage atențiunea p.
t. public asupra marelui meu magazin de cununi
pentru zile ocazionale. Prețurile dela 80 în
toate categoriile.

Cele mai moderne
mobile de fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală

și mobllarea locuștelor, hotelor, șpitalelor și
a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lile-
rează numai de cătră firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

—Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.—

ROTH JÓZSEF

măestru de sculptură în piatră,

— Segesvár, Seilergasse —

Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și
bine asortat de

Monumente de morminte,
din diferită marmoră, granit, syenit,
labrador și peatră tare de arină, etc.
cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot
felul de lucruri de zidărie, ce cad în bransa mea.
Schife și preliminară de spese stau fr. la dispoziție.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI
ARAD, Forray-útca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în
prăvălia mea se pot vedea următorii articlii
de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri en-
glezești colorate, flanele de
halaturi de lână și de erme-
lin, barcheturi, tenisuri.

Mătăsuri pentru bluze la
modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză
de ață și pamut, șifoane. Co-
voare, perdele, fețe de pat și
de masă, și mulți alți articlii,
cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-
site acum, brâuri preoțești
pe culorile roșu, vânăt și
negru.

Ciorapi împletii în temniță.

MEGYEI IMRE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălătul rufelor cu aburi, în ALBA IULIA · Gyulafehérvár.

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din branșa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețurile cele mai moderate.

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce sântă zina și la lumină. Cântăreață tinăra 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soi se capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

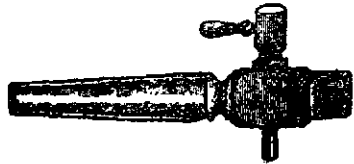
DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Prima fabrică de slăvini din Ardeal.

Mozes András

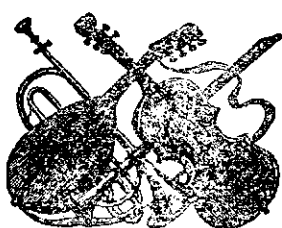
Brașov, (Brassó) Hosszu-utca 32.

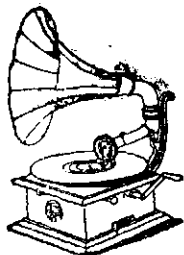
Recomandă neguțătorilor de fier, vin și spirit, precum și fabricelor de oțet slăvinele sale pentru vase, pregătite din lemn de prun și arțar cu prețuri moderate. — Catalog de prețuri la cerere cu provocare la zăruțul acesta trimiț gratuit

Babós Béla fabricant de instrumente muzicale în

Sibiu, (Nagyszeben) Piața-mică 24.

Unicul fabricant în Sibiu. Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpărat pentru orice instrumente, precum: violine, țttere, clarinete, harmonice, și tofelul de instrumente de suflat din alamă, etc.

Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de Gramofoane în diferite mărimi, precum și Scala-Record. Mare asortiment de plăci pentru gramofoane cu prețuri ieftine. Comandele se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. Reparaturile se execută artistic și sânt se poate de prompt.

Intr'un pătrar de oră nu mai aveți dureri de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Prețul unei buc. 20 fl., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini ^{pentru} stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac — sunt nelatrecuți. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

Halmai József, fost adjunct la notarul public regesc din Borosineu, și Strausz Gyula, fost oficiant de bancă. —

Căncelaria înregistrată

Halmai și Strausz,

pentru mijlocirea împrumuturilor de bani, vinderea și cumpărarea de averi mobile și imobile.

Mijlocește: împrumuturi ipotecare (pe întabulare) și amortizaționale (pe mai mulți ani).

Se angajează: pentru răscumpărarea (convertarea) de împrumuturi ipotecare, dela procente mai mari la mai mici.

Mijlocește: cumpărarea, vinderea, schimbarea și esarendarea de averi mai mari pământuri, etc).

Primește: manipulara (conducerea) caseilor de închiriat pe lângă remunerațiuni cât se poate de minimale.

Mijlocește: vinderea, cumpărarea și schimbarea de căși particulare, căși de închiriat și vii.

Primește: parcelarea și colonisarea averilor imobile (pământuri).

Telefon Nr. 726.

Adresa telegrafică: Halmaistrausz.

Correspondență se poate face și în limba română.

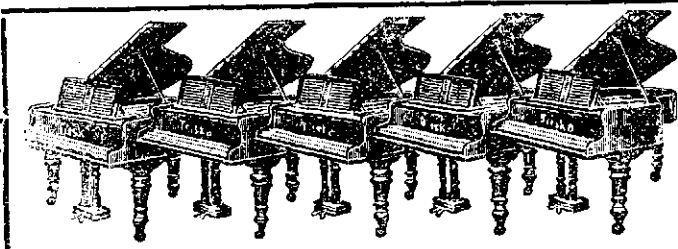
Arad, (str. bisericii) Weitzer János-u. Nr. 9, în partetul edificiului nou a școalei de fete.

Cu deosebită stimă:

Halmai și Strausz.

TRISKA J. Primul depozit de piane din tot Ardealul —

Cluj — Kolozsvár, Sétatér-utca Nr. 10.

Recomandă pianurile și pianinele sale provenite din fabricile celebre din țară și străinătate, precum și atelierul său de reparat instalat din nou, în care pianurile vechi și stricate sânt repara repede, prompt și ieftin cu mijloace moderne — PLANDRI CU CHIRII IEFTINE.